

Högskolan Kristianstad
291 88 Kristianstad
044-20 30 00
www.hkr.se

EXAMENSARBETE

Våren 2012

Läraryrket

”Lärtillfällen i verkligheten”

Hur uppfattas och integreras
utomhuspedagogik av pedagoger i skolans
tidigare år?

Författare

Cecilia Lundberg

Emelie Furevi

Handledare

Marie Jedemark

Examinator

Håkan Sandberg

”Lärtillfällen i verkligheten”

Hur uppfattas och integreras utomhuspedagogik av pedagoger i de tidigare skolåren?

Abstract

Denna studie undersöker hur pedagoger i skolans tidigare år uppfattar utomhuspedagogik. Tidigare forskning visar att pedagoger är eniga om att utomhuspedagogik kopplas till att vara en plats för lärandet där eleven upplever fenomen i sin rätta miljö. Utomhuspedagogik ses också som ett objekt då den tillåter individen att uppleva och erfara kunskaper med kroppen och material i naturen samt som en metod som tillåter variation i undervisningen. I utomhuspedagogiken läggs stort värde i förstahandserfarenheter då eleverna får uppleva och delta konkret i en växelverkan mellan teori och praktik. Utemiljön stimulerar elevernas fysiska aktiviteter och deras sinnen, vilket har en positiv inverkan på lärandet. Även sett ur ett hälsoperspektiv så har fysiska aktiviteter i utemiljöer även en positiv inverkan på individens hälsa då en kombination mellan att vistas ute och att röra på sig bland annat motverkar stress. Vår studie består av kvalitativa intervjuer som gjorts på sju pedagoger samt kvantitativa enkäter på sammanlagt 18 pedagoger. Resultatet visar att pedagoger har en positiv syn på utomhuspedagogik då den medför en variation och ett komplement till den vanliga undervisningen. Utomhuspedagogiken bidrar till rörelse, frisk luft, koncentrations- och motorikövning, samt att det blir ett verklighetsförankrat lärande där alla sinnen blir involverade.

Ämnesord:

Utomhuspedagogik, närmiljö, variation, sinnen

Innehållsförteckning

Förord	5
1. Inledning	6
1.1 Syfte och problemformulering	8
2. Forskningsbakgrund	9
2.1 Forskningens definition av utomhuspedagogik.....	9
2.2 Pedagogers inställning till utomhuspedagogik utifrån tidigare forskning.....	10
2.3 Utomhuspedagogik som en metod för variation i undervisningen	11
2.4 Utomhuspedagogikens inverkan på individen	13
2.5 Närmiljön som naturkontakt.....	14
2.6 Pedagogens roll	16
2.7 Utomhuspedagogik utifrån olika lärandeteorier.....	18
3. Metod	20
3.1 Urval.....	20
3.2 En intervjustudie	21
3.3 Enkätundersökning.....	22
3.4 Tillvägagångssätt vid insamling av empiriskt material	22
3.5 Material	24
3.6 Tillvägagångssätt vid bearbetning av empiriskt material.....	25
3.7 Etiska överväganden.....	25
3.7.1. Informationskravet	25
3.7.2. Samtyckekravet	26
3.7.3. Konfidentialitetskravet	26
3.7.4. Nyttjandekravet	26
3.8 Kritiska reflektioner över val av metod.....	26
4. Resultat och analys	27
4.1 Pedagogers definition av utomhuspedagogik.....	27
4.1.1. Positiva aspekter på ett lärande utomhus	28
4.1.2. Svårigheter att genomföra utomhuspedagogik.....	29
4.2 Hur används utomhuspedagogik i undervisningen?.....	30
4.3 Ämnesintegrerat i utomhuspedagogiken	32
4.4 Utomhuspedagogikens inverkan på eleven	33
4.5 Den egna närmiljön	33
4.6. Övriga synpunkter	34

4.7 Sammanfattning av studiens resultat.....	35
5. Diskussion	36
5.1 Metoddiskussion.....	36
5.2 Resultat- och analysdiskussion.....	36
5.2.1 Slutsats	40
6. Sammanfattning	41
7. Referenslista.....	44
Bilaga 1	
Bilaga 2	

Förord

Denna studie är ett examensarbete som omfattar 15 högskolepoäng inom området pedagogik. Vi har båda ett intresse för utomhuspedagogik och har gått kurser inom utomhuspedagogik i våra specialiseringar. Ämnet för vårt examensarbete var enkelt att komma överens om och blev utomhuspedagogik.

Vi vill tacka vår handledare Marie Jedemark för sitt stöd, sina synpunkter och sitt engagemang för vårt arbete. Vi vill också tacka alla medverkande pedagoger som tagit sig tid till att ställa upp på så väl intervjuer som enkäter. Utan ert medverkande hade inte vår studie kunnat genomföras. Vi vill även ge varandra ett stort beröm för goda insatser och effektivt arbete med många roliga stunder.

Klippan 2012-05-20

Cecilia Lundberg & Emelie Furevi

1. Inledning

Efter att ha gått specialiseringskurser med inriktning på utomhuspedagogik så ser vi denna pedagogik som främjande för elevers lärande och utveckling tillsammans med en integrerad inomhuspedagogik. Detta gör att vi vill fördjupa oss ytterligare inom detta område. Vi definierar utomhuspedagogik som ett lärande i ett naturrum med naturliga material där individen utvecklar kunskaper och förmågor på ett mer kreativt och för elever mer lustfyllt sätt än vad den traditionella undervisningen kan erbjuda. Eleverna får uppleva stoff med alla sina sinnen i uterummet och detta tillåts på ett naturligt sätt i utomhuspedagogiken jämfört med pedagogiken inomhus. Exempelvis kan en elev dofta på en gran utomhus och få erfarenheter av hur en gran doftar i sin rätta och naturliga miljö. I en inomhusmiljö kan eleven endast *föreställa sig* detta. Eleven kan inte skaffa sig samma erfarenheter av en doftande gran om det bara samtalas om den inomhus, jämfört med om eleven får uppleva granens doft i verkligheten utomhus. Eleverna kan uppleva stoff med alla sina sinnen inomhus också men det krävs mer förberedelser, mer material och så vidare för att eleverna ska få möjligheten att uppleva den med alla sina sinnen. Det sociokulturella perspektivet uppmärksammar att lärandet sker i miljöer där såväl verktyg som praktik finns tillgänglig (Holmqvist, 2011). Ett exempel på detta hämtat från Holmqvist är att en bilmekaniker lär sig lättast i en bilverkstad då bilmekanikern befinner sig i den rätta miljön och använder sig av verktyg som tillhör yrket och samtidigt får praktiskt öva (a.a.). Lundegård, Wickman & Wohlin (2004) skriver att det blir svårt att komma ihåg ny kunskap om den saknar relation till tidigare kunskaper. Vidare menar de att endast verbal fakta och bokkunskaper inte är tillräckliga för att kunna relatera ny kunskap med redan befintlig kunskap, och att elever därför behöver använda flera sinnen (a.a.). Utifrån detta uppfattar vi att pedagogiken utomhus erbjuder elever att använda alla sina sinnen vilket medför att de själv får upptäcka ny kunskap som relateras till deras tidigare erfarenheter och kunskaper.

Szczepanski (2008) har gjort en studie där han ville synliggöra hur några lärare uppfattar utomhuspedagogikens särart. I denna studie skriver han att en vanlig traditionell undervisning med utgångspunkt från texter ofta medför att djupdimensionen i lärandet förloras och lärandet blir ytligt. I Dahlgren, Edman, Grahn, Nelson, Schön, Sjölander, Strid & Szczepanski (2007 refererad i Szczepanski 2008) beskrivs hur själva innehållet riskerar att inte bli viktigt utan istället blir texten föremålet för inläring. De menar att man ska använda en pedagogik som bidrar till sinnlig erfarenhet för att få ett mer djupriktat lärande (a.a.).

Vidare menar Dahlgren & Szczepanski (1997) & Dahlgren et al. (2007) (refererade i Szczepanski 2008) att om elever får lära i en växelverkan mellan sinnlig erfarenhet och textbaserad undervisning så breddas och kompletteras undervisningen. Detta anser vi visar att en integrerad utomhuspedagogik till inomhuspedagogiken kan vara nyttig för elevers lärande och utveckling oavsett vilket ämne/område de ska lära. Utifrån Lundegård et al (2004) och Szczepanski (2008) drar vi slutsatsen att en individ som får använda alla sina sinnen för att relatera nytt lärostoff till tidigare erfarenheter och kunskaper, får en helhetsbild av lärandeobjektet i sin naturliga kontext vilket medför att kunskapen om objektet blir bestående.

Vi menar att det ska finnas en röd tråd mellan utomhuspedagogiken och inomhuspedagogiken. Det vill säga att utomhuspedagogiken inte endast ska användas vid enstaka tillfällen utan istället vävas samman med inomhuspedagogiken och därmed komplettera varandra på ett bra sätt. De kunskaper eleverna lär och bearbetar inomhus får de en möjlighet att arbeta vidare med och befästa utomhus, och tvärtom. Vi anser också att utomhuspedagogiken bör ses som en naturlig del av verksamheten och inte endast som ett roligt avbrott eller en utflykt. På vår VFU (verksamhetsförlagda utbildning) har vi sällan eller aldrig sett lärare arbeta med utomhuspedagogik. Frågan är varför? Kan det bero på tidsbrist, okunskap, ekonomi eller rädsla som gör att pedagoger väljer att inte arbeta med utomhuspedagogik? Kan det bero på att det medför många dokument så som riskbedömningar och liknande som måste fyllas i innan pedagogerna går ut med sin elevgrupp? Beror det kanske helt enkelt på att pedagogerna anser att utomhuspedagogiken innebär att endast vistas utomhus utan att det egentligen finns ett lärande i fokus? Det är mycket möjligt att pedagoger arbetar med utomhuspedagogik en hel del, men att detta arbete inte använts just när vi varit på VFU. Dessa frågetecken kring utomhuspedagogikens frånvaro i skolorna leder oss till vårt eget studiesyfte samt vår frågeställning.

1.1 Syfte och problemformulering

Syftet med denna studie är att ta reda på hur pedagoger i de tidigare skolåren ser på utomhuspedagogiska inslag i undervisningen. Vi vill ta reda på vilken inställning pedagoger har till utomhuspedagogik och *hur* den integreras i deras undervisning, samt vilken betydelse skolans tillgång till naturkontakt har för pedagogers uppfattning om utomhuspedagogik. Den drivande frågeställningen i vårt arbete lyder:

Hur uppfattas och integreras utomhuspedagogik av pedagoger i de tidigare skolåren?

Studiens syfte kommer att belysas utifrån följande frågor:

- Hur arbetar pedagoger med utomhuspedagogik och vilka hinder eller svårigheter upplever pedagoger att utomhuspedagogiken medför?
- Hur uppfattar pedagoger skillnaden mellan ett lärande inomhus och ett utomhus?
- Vad har utomhuspedagogik för inverkan på elevers kunskapsutveckling?

2. Forskningsbakgrund

Nedanstående kapitel behandlar relevant forskningslitteratur för vår studie. Litteraturen delas in och behandlas i olika underrubriker.

Öhman (2011) talar om att det finns tre olika kategorier att urskilja när det gäller utomhuspedagogisk forskning, nämligen *effekter*, *tillämpning av utomhuspedagogik* samt *sociala och kulturella fenomen*. När det talas om effekter menas de positiva attityder till naturen och ökat miljömedvetande samt miljövänligt handlande som följer med utomhuspedagogiken. Vid tillämpning av utomhuspedagogik talas det om att belysa utomhuspedagogikens karaktär och fördelar för att kunna utveckla och förbättra pedagogiken utomhus. När det gäller kategorin utomhuspedagogik som ett socialt och kulturellt fenomen antyds att individer får olika upplevelser och uppfattningar i sitt naturmöte beroende på de sociala och kulturella förmedlade föreställningar som individen bär med sig, det vill säga den sociala och kulturella kontexten (a.a.).

2.1 Forskningens definition av utomhuspedagogik

Begreppet utomhuspedagogik användes för första gången i ett akademiskt sammanhang i början av 1990- talet vid Linköpings universitet som senare kom att bli Centrum för Miljö- och Utomhuspedagogik (Szczepanski & Dahlgren, 2011). Denna verksamhet har varit i stadig tillväxt sedan dess och ämnet förekommer vid universitet och högskolor (a.a.). Nationellt Centrum för Utomhuspedagogik (NCU) definierar utomhuspedagogik på följande sätt:

Utomhuspedagogik är ett förhållningssätt som syftar till lärande i växelspel mellan upplevelse och reflektion grundat på konkreta erfarenheter i autentiska situationer. Utomhuspedagogik är ett tvärvetenskapligt forsknings- och utbildningsområde som bl.a. innebär:

- att lärandets rum flyttas ut till samhällsliv, natur- och kulturlandskap
- att växelspelen mellan sinnlig upplevelse och boklig bildning betonas
- att platsens betydelse för lärandet lyfts fram. (NCU, 2012)

Szczepanski, Malmer, Nelson & Dahlgren (2006) förklarar utifrån Centrum för Miljö- och Utomhuspedagogik (CMU) att utomhuspedagogik innebär att pedagogen flyttar ut lärandet till samhällsliv, natur- och kulturlandskap och de trycker extra på platsens betydelse för lärande.

2.2 Pedagogers inställning till utomhuspedagogik utifrån tidigare forskning

Szczepanski et al (2006) förklarar att utomhuspedagogiken är ett tvärvetenskapligt forsknings- och utbildningsområde och att det sker ett växelspel mellan boklig bindning och sinnlig upplevelse. Däremot poängterar Szczepanski & Dahlgren (1997) och Szczepanski (2007) (refererade i Szczepanski & Dahlgren, 2011) att utomhuspedagogiken inte enbart är en plats för lärandet utan också själva objektet för lärandet, samtidigt som det är ett sätt att lära, en metod. Denna uppfattning av utomhuspedagogik framkommer av en empirisk studie där författarna har undersökt vilken inställning pedagoger har om begreppet utomhuspedagogik. Deras studie är gjord på två olika grundskolor i olika kommuner. På ena skolan är det åtta lärare som intervjuas och på andra skolan är det sju lärare som intervjuas, varav en person från varje skola är rektor. De intervjuade lärarna har erfarenheter från förskolan, förskoleklass samt årskurs ett till sex i grundskolan. Forskarnas studie visar att de intervjuade pedagogerna har olika uppfattning om begreppet utomhuspedagogik men de är eniga om att utomhuspedagogiken har tydliga kopplingar till att vara en plats för lärandet där eleven upplever fenomen i sin rätta miljö. Samtidigt är utomhuspedagogik ett objekt då den tillåter individen att uppleva och erfara kunskaper med kroppen och materialet i naturen, och som en metod som tillåter variation i undervisningen. Vidare visar studien hur pedagogerna påpekat kroppsrörelsens och sinnenas betydelse för lärandet. Det framkommer också i studien att pedagogerna lägger stort värde i förstahandserfarenheter, fysiska aktiviteter samt sinnesstimulans i utomhusmiljön (a.a.).

Foran (2005) har observerat vad lärare har för upplevelser av ett undervisningsprogram utomhus. Han har även granskat annan forskning som behandlar undervisningsprogram utomhus. Foran förtydligar hur betydande den naturliga utemiljön är för undervisningssammanhanget, men att intensiteten, det vill säga energin och det som faktiskt händer på platsen med barnen, spelar större roll än bara platsen i sig. Samtliga observerade lärare i studien har konstaterat att undervisningserfarenheter förstoras i naturen (a.a.).

Szczepanski et al (2006) förklarar att utomhuspedagogiken präglas av sinnliga upplevelser och erfarenheter samt en fysisk kontakt vilket skapar ett djup och ökar tillförlitligheten i lärandet, istället för ett ytinriktat lärande som den traditionella undervisningen oftast erbjuder. Dahlgren & Szczepanski (1997, 2004 refererad i Szczepanski & Dahlgren, 2011) menar att utomhuspedagogiken har en betydelsefull aspekt vilken är att eleverna får en helhetsupplevelse.

Utifrån ovan tolkar vi det som att författarna ser på utomhuspedagogiken som ett förhållningssätt där pedagogen skapar konkreta undervisningssituationer och där eleverna växelvis får göra upptäckter och skapa upplevelser och reflektera över dessa. Szczepanski (2008) skriver att utomhuspedagogiken kan se olika ut från pedagog till pedagog och att detta beror på hur pedagogerna själva ser och föreställer sig att lärandet utomhus innebär.

En intervjustudie gjord på pedagoger i grundskolan av Magntorn (2007 refererad i Szczepanski, 2008) visar att en central betydelse för att förstå olika begrepp är att få uppleva saker genom sina sinnen och därmed införskaffa sig förstahandserfarenheter. Även Hyllested (2007 i Szczepanski & Dahlgren, 2011) påpekar att förstahandserfarenheter kan medöra förutsättningar och att motivation skapas för ett mer teoretiskt resonemang inne i klassrummet. Vidare skriver Magntorn (2007 i Szczepanski, 2008) att den lärande på plats kan öka förmågan att "läsa och tolka" naturmiljön i undervisningen utomhus och att undervisningen bör bedrivas i växelverkan både inomhus och utomhus. Med detta drar vi slutsatsen att man som pedagog bör dra nytta av de olika inlärningsmiljöerna och på så sätt förlägga för- och efterarbeten i klassrummet, samt att förstahandserfarenheterna läggs i direktkontakt i miljön utomhus för att fånga varje individs inlärningsförmåga.

2.3 Utomhuspedagogik som en metod för variation i undervisningen

Szczepanski och Dahlgrens (2011) studie visar att undervisningen utomhus erbjuder olika sätt att lära genom att eleverna får upplevelser och deltar i konkreta aktiviteter. Elever lär sig på olika sätt. För att nå alla elevers behov så bör undervisningen planeras så att ett lärande i växelverkan mellan teori och praktik ger goda förutsättningar för ett lärande i alla ämnen. Författarna menar att den traditionella undervisningen inomhus bör kompletteras med pedagogik utomhus (a.a.). Författarna anser att om ett lärande ska ske måste pedagogerna använda sig av både text- och icke textbaserade lärmiljöer där undervisningen samspelar mellan inomhus- och utomhusundervisning.

Följande citat visar på att en växelverkan mellan boklig bindning och sinnlig erfarenhet, det vill säga ett samspel mellan teoretiskt inhämtande och att erhållandet av kunskaper sker med alla sinnen, är centrala för barns lärande:

Läraren och boken äro ej längre de enda undervisarna; händer, ögon, öron, ja hela kroppen bliva kunskapskällor, under det att läraren och läroboken bliva: den förra startaren, den senare kontrollanten. Ingen bok eller karta kan ersätta personlig erfarenhet, de kunna icke träda istället för en verklig resa. Den matematiska formeln för en fallande kropp ersätter icke, att man kastar stenar eller nedskakar äpplen från träd. » Att lära genom praktiskt arbete» betyder naturligtvis icke, att handarbete och liknande sysslor skola träda i stället för studier av läroboken. Men det bidrar i hög grad till att vidmakthålla barnets uppmärksamhet och intresse, om man låter lärjungarna utföra handarbete, närhålst tillfälle därtill gives. (- --) Den praktiska världen är för de flesta människor den verkliga världen, men idéernas värld blir i hög grad intressant, när dess samband med handlingens värld blir klart. (Dewey & Dewey 1917 refererad i Szczepanski, 2008, sid. 59-193)

En studie gjord av Jordet (2007 refererad i Szczepanski & Dahlgren, 2011) visar vad elever och lärare gör i en ”uteskole”, vad uteskolan har för innehåll samt hur pedagoger och elever arbetar med innehållet i undervisningen. Denna studie visar även att en stor del av skolans verksamhet i samtliga ämnen och tema kan förläggas utomhus. Genom att förlägga pedagogiken utomhus hämtar både pedagoger och elever ingivelser från en fysisk och social omgivning. De fysiska aktiviteterna tillsammans med lärandet knyts samman (a.a.). Vi drar slutsatsen att utomhuspedagogiken och inomhuspedagogiken ska komplettera varandra och att det ska finnas en växelverkan mellan dessa två pedagogiker.

Szczepanski (2008) nämner att den amerikanske pragmatikern och reformpedagogen John Dewey påpekar platsens betydelse för elevernas erfarenheter. Dewey menar att en direkt autentisk upplevelse kopplat till det man studerar, oavsett ämne och område, förstärker elevernas erfarenheter eftersom de får en varierande och aktiv relation till sin närmiljö. Vidare säger Dewey att landsbygden borde tas in i klassrummen och skolan skulle tas ut i landsbygden (a.a.). Utifrån detta tolkar vi det som att Dewey menar att undervisningen borde ha en integration av både utomhuspedagogik och inomhuspedagogik.

Motivationen är en viktig källa för att skapa en meningsfull och kreativ lärprocess (Dahlgren & Szczepanski, 1997 och Dahlgren et al., 2007 i Szczepanski, 2008). Detta stärks genom en studie vid namn ”Out-of-school programmes” där det framhävs att en utomhusbaserad undervisning ger bättre resultat gentemot den klassrumsbaserade undervisningen när det gäller kunskaper om miljön och attityder. (Rickinson, 2001 i Szczepanski, 2008). För att ett lärande ska bli utvecklande för elever anser vi att pedagoger bör skapa en undervisning som är meningsfull, kreativ och varierande och som dessutom motiverar eleverna till att själva vilja inhämta kunskaper.

Variationen kan skapas genom att både variera innehållet i undervisningen men även platsen för undervisning. Detta får oss att dra slutsatsen att en varierad undervisning med fördel skapas i en integrerad pedagogik utomhus. Mårtensson, Jensen, Söderström & Öhman (2011) poängterar att det är satsningar på naturkontakt i miljöerna på fritidshem, förskola och skola som skapar störst chans att nå flest barn, då det ju faktiskt är på fritidshem, förskola och skola som barnet överlag vistas mest under sin vakna tid.

2.4 Utomhuspedagogikens inverkan på individen

Szczepanski & Dahlgren (2011) förklarar hur det på slutet av 1800-talet växte fram en pedagogik i USA och Tyskland. Denna nya pedagogik, i relation till vad 1800-talets pedagogik stod för, skapade en plattform för handlingsburen kunskap. Dewey var en av de centrala gestalterna i den nya pedagogiken. Pragmatism är en lärandeteori som utgår från att individen lär sig genom att delta och handla. Individen ska själv få uppleva och upptäcka och tanken är att lärandeprocessen är det viktiga, inte själva innehållet. Undervisningen sker praktiskt i en teoretisk anda. Dewey ansåg att en växelverkan mellan en textbaserad och en icke textbaserad praktik var den bästa. Under 1800-talet såg den reformpedagogiska rörelsen vikten och betydelsen av sinnliga erfarenheter.

Under 1900-talet blev det ett återkommande inslag i reformskolor och reformpedagogiska rörelser att ha en undervisning i det fria och ett lärande där hela kroppen och alla sinnen blev involverade (a.a.).

Vi människor har levt av och utvecklats i samspel med naturen under hundratusentals år. Att vi och våra barn ska glömma allt vi lärt oss på en eller två generationer uppfattar jag som en stor kulturell förlust, som även gör vår framtid osäker. (Lisberg Jensen, 2011, sid. 52).

Utifrån Lisberg Jensens uttalande drar vi slutsatsen att samhället blir psykiskt instabilt samtidigt som människan skulle känna sig orelaterad till allt som lever kring henne om människan skulle förlora kontakten helt med naturen. ”I det pedagogiska argumentet lyfts istället naturen fram som en arena för inläring och utveckling av särskilt hög kvalitet.” (Lisberg Jensen, 2011, sid. 44). Lisberg Jensen (2011) talar också om ett hållbarhetsargument som beskriver hur barnets miljöengagemang till att i framtiden kunna sköta jorden på ett hållbart sätt påverkas av i vilken mån barnet vistas i naturen. Även Dahlgren et al. (2007 i Szczepanski & Dahlgren, 2008) nämner att utomhuspedagogikens syfte är att utveckla kunskaper, attityder och färdigheter genom en marknära relation och att denna relation ska leda till ett miljömedvetande och ett ansvarsfullt förhållande till omgivningen.

Szczepanski och Dahlgrens studie (2011) visar även att kroppsrörelse främjar hälsan och livskvaliteten och att detta är ett skäl till att bedriva utomhuspedagogik. Även Mårtensson et al. (2011) talar om naturmiljön som ett motmedel mot stress och menar att just stress är det mest omtalade i forskning kring naturkontakt sett ur ett hälsoperspektiv. Andra dock tänkbara implikationer från utevistelser är positiv emotionell upplevelse och personlig tillfredsställelse, intellektuell och kreativ utveckling samt fysisk och psykisk hälsa. Dock saknas det större kvantitativa eller experimentella studier som stödjer detta. Vidare talar författaren om hur det dominerar två teorier i en forskning kring natur och hälsa, vilka båda gäller hur de visuella intrycken i naturen kan få människan att återhämta sig från stress (a.a.). Även Cele (2006 refererad i Szczepanski & Dahlgren, 2011) skriver om hur utomhusvistelsen kan hjälpa individen att återhämta sig från stress. Utifrån ovan nämnda författares uttalanden drar vi slutsatsen att naturen bidrar till återhämtning och bättre koncentrationsförmåga och att miljön och platsen är viktig för barnens utveckling samt för deras hälsa och lek.

Mårtensson (2011) beskriver mätningar som visar på hur barn får mer fysisk aktivitet utomhus än vad de får inomhus. Däremot så menar hon att det blir en mer stillasittande livsstil när barnet kommer upp i tonåren om inte barnet är aktiv inom någon idrottsform. I en doktorsavhandling från Ericsson (2003 refererad i Szczepanski et al., 2006) förklarades att barn som varje dag hade en timme i schemat avsatt till rörelse och fysisk aktivitet, hade klara förbättringar gällande sin motorik, koncentrationsförmåga och prestationer i skrivning och matematik. Förutom att prestationerna i skolan samt motoriken och koncentrationsförmågan blir bättre så visar Kaplan och Kaplans studie (1994 refererad i Szczepanski et al., 2006) hur individen blir avlastad, får bättre koncentration, hur individens spontana uppmärksamhet ökar, att individen blir piggare och lugnare, mindre konfliktbenägen men också av allt att döma friskare, och detta genom att vistas ute i naturen. Utifrån ovan kan vi dra slutsatsen att utevistelser förbättrar elevers prestationer och koncentrationsförmåga vilket kan medföra bättre resultat i pedagogiken inomhus.

2.5 Närmiljön som naturkontakt

Lisberg Jensen (2011) klargör i en forskningsrapport att många pedagoger vill ge barn en fortsatt naturkontakt trots att dagens industrialiserade samhälle tillgodoser både vuxnas och barns behov utan några utevistelser.

Hon förklarar att tidigare generationer krävde kunskaper om natur och miljö vilka också var avgörande för människans överlevnad och försörjning i naturen (a.a.). Idag finns naturen och dess tillgångar fortfarande kvar, dock anser vi att människans relation till naturen är helt annorlunda. Med det menar vi att det förr i tiden inte fanns samma teknik som idag, att barn idag stimuleras av tekniken mer än av naturen. I en rapport av Mårtensson et al. (2011) undersöks huruvida naturkontakten under barndomen har betydelse för individ och samhälle. Författarna vill ur ett forskningsbaserat perspektiv ta reda på vilka möjligheter barn har till naturkontakt i vardagen samt vilken betydelse naturkontakten har för barns hälsa och miljöengagemang. I rapporten nämns den pragmatiska utbildningstraditionen, något som Dewey förklarar som lärande genom deltagande och handling där människan befinner sig i interaktion med sin omgivning. Författarna menar att naturkontakten inte är självklar för dagens barn då det bland annat styrs av olika faktorer, till exempel vilken organisation som finns i familjens vardag eller bristen på en intressant naturmiljö av kvalitet som finns i närområdena (a.a.).

I Mårtensson et al. (2011) rapport från Naturvårdsverket nämns hur barns livsstilar förändras i takt med samhällets bebyggelse och framväxt samt att den naturliga miljön och kontakten till den blir allt mer viktigare i vårt allt mer digitala samhälle. Författarna påpekar att det är de vuxna som har kontrollen och som bär ansvaret genom de val och inramningar de gör kring barns naturkontakt, men också att det är de vuxna som skapar möjligheterna till att få barnen att tillägna sig natur och miljö. Trots att omgivningen spelar stor roll så handlar det ändå om att skapa en livsstil där naturkontakten hör till vardagsvanorna (a.a.). Lisberg Jensen (2011) vill påvisa att samhället behöver konkreta fakta i form av siffror och statistik som konstaterar att utevistelser och naturkontakt har positiva effekter på människans hälsa, för att driva på en utveckling mot att vistas utomhus så ofta som möjligt. Mårtensson et al. (2011) påpekar hur samhället bör lägga uppmärksamheten på platser och områden där barn tillbringar mycket tid som kring bostäder och skola, men också andra omgivningar där barn vistas ofta i vardagliga former. De menar att barn på egen hand gör utforskanden och upptäckter i sin närmiljö som skapar en viktig naturkontakt, och att det då måste finnas en möjlighet till naturkontakt i barnens vardag (a.a.).

Mårtensson et al. (2011) menar att det finns tre dimensioner som är viktiga att ha i åtanke när man planerar barns utemiljöer, nämligen en ekologisk, en ekonomisk och en social dimension.

Med ekologisk dimension menas att barn kan växa upp och mötas i en ofarlig miljö med biologisk mångfald och att naturens varierade landskap kan tillfredsställa barnets alla behov. Med ekonomisk dimension menas den faktiska kostnadsskillnaden i att skapa en utemiljö för barn och ungdomar och att bygga och driva idrottsanläggningar. En billig investering för samhället skulle vara att avsätta naturområden åt barn och ungdomar. En följd av att vistas mycket ute skulle innebära lägre kostnader för sjukvård och sjukfrånvaro. Med social dimension menas att barn blir engagerade medborgare som bär med sig och för vidare ett kulturarv genom att redan som ung få närvara och utveckla sin närmiljö (a.a.).

2.6 Pedagogens roll

Pedagoger och personal i skolan ska enligt lag se till att alla elever uppnår kunskapskraven som finns i Utbildningsdepartementets läroplan (2011) ”Läroplan för grundskolan, förskoleklassen och fritidshemmet 2011” (hädanefter Lgr 11). Begrepp som ska behandlas i undervisningen och som står med i Utbildningsdepartementets läroplan (2011) är biologisk och kulturell mångfald, kretslopp och hållbar utveckling, naturvetenskap och matematik samt estetiska uttrycksformer. Gustavsson (2004) samt Dahlgren et al. (2007) (refererade i Szczepanski, 2008) skriver om att en stor och väsentlig fråga inom just utomhuspedagogiken är hur pedagogen synliggör dessa begrepp. I den traditionella undervisningen utgår lärandet ofta från texter, vilket ofta medför att en djupdimension förloras och lärandet blir ytligt. I den traditionella undervisningen är det ofta texten som blir föremål för inläring snarare än innehållet i texten. Med en utomhuspedagogik som bygger på sinnlig erfarenhet är sannolikheten stor att lärandet också blir mera djupinriktat (a.a.).

Mårtensson et al. (2011) tydliggör skolans betydelse och påverkan när det gäller att vägleda barnen i naturen, då det är skolans uppdrag att gynna barnens miljöengagemang. Författarna anser att barn som i ung ålder får möjlighet att på ett lekfullt sätt utforska sin omgivning, kommer längre med miljöförbättringar i framtiden. Skolans vägledning är viktigare ju äldre barnen blir, om kontakten till naturen ska fästas och utvecklas. Mårtensson betonar också en undersökning som visar hur starka miljöminnen från barndomen såsom utflykter och utevistelser i naturen var en viktig förutsättning för att de senare skulle besöka naturplatser i vuxenlivet (a.a.).

När vi undersöker frågan om barn mår väl av att vistas utomhus måste vi alltså ta i beräkningen att välbefinnandet i hög grad är beroende av kulturell prägling – men att detta inte är information av mindre central, eller mindre renodlad karaktär, utan tvärtom helt avgörande för hur våra barn i framtiden ska förhålla sig till naturen och till fysisk aktivitet. (Lisberg Jensen, 2011, sid. 30)

Av citatet ovan drar vi slutsatsen att individers kulturella bakgrund spelar roll för vilken uppfattning de har om att vistas utomhus, och att denna uppfattning påverkar vilken relation individen kommer att ha till naturen i framtiden. Söderström (2011) poängterar att föräldrar men också far- och morföräldrar har en stor inverkan och ett stort inflytande över barnen och barnbarnens tillgång till naturen, men att pedagogers insatser i skolan har stor påverkan hos de barn som inte får dessa möjligheter till naturupplevelser hemifrån.

I Szczepanski et al (2006) poängterar Myndigheten för Skolutveckling (Läroplanstillägg, 2003) vikten av att man som pedagog arrangerar ett hälsoutvecklande lärande då barnen tillbringar större delen av sin dag i skolan. Utifrån detta drar vi slutsatsen att det krävs att barn kontinuerligt vistas utomhus för att de ska skapa en god relation till miljön och förstå sin närmiljö. Alla barn har inte möjligheten eller förutsättningarna för att skapa en relation till miljön. Därför anser vi att det är viktigt att skolan bidrar med denna del i barnens utveckling.

Mårtensson et al. (2011) nämner de eventuella hinder som finns och som hämmar vuxna till att låta barn få röra sig ute på egen hand, nämligen de vuxnas rädslor om närliggande trafikmiljö samt barnens möjliga möten med främlingar. Författarna har också efter erfarenheter förstått att pedagoger har bättre inställning till att flytta ut undervisningen om den omgivande naturen är av god kvalitet (a.a.). Öhman (2011) påvisar att det i forskning framkommit att pedagoger, utöver osäkerheten för att lämna den trygga och kontrollerade skolmiljön, även känner rädsla för att gå vilse men också att stöta på giftiga växter och ormar eller andra växter och djur. Foran (2005) instämmer att undervisning på andra platser kräver en ökad medvetenhet kring kontroll, säkerhet och miljörisker från pedagogens sida. Foran förklarar att pedagogen fungerar som handledare åt elevens personliga process och stimulerar elevens tillväxt genom lärande utmaningar (a.a.).

2.7 Utomhuspedagogik utifrån olika lärandeteorier

Piagets tankar om utveckling handlar om att individen inte ska lära sig utantill, utan att individen ska förstå det som ska läras (Säljö, 2000). Piaget trycker på att individen skulle vara aktiv, få upptäcka på egen hand, arbeta laborativt och tillåtas dra nytta av sin nyfikenhet. Han ansåg också att den traditionella undervisningen sågs som ett störande moment då barnens spontana aktivitet och självständiga utveckling motverkades (a.a.). ”Vad man önskar är att lärarna skulle upphöra med att föreläsa och istället stimulera elevernas egna undersökningar och deras egna ansträngningar...” (1972, sid. 20 citerat i Säljö, 2000). Piaget menar att individen inte ska ta emot information på ett passivt sätt utan själv vara aktiv och tillåtas skaffa sig egna erfarenheter för att kunna utvecklas (Säljö, 2000). Utifrån ett piagetanskt perspektiv utvecklar individer sina förmågor när de får hantera och undersöka sin omgivning och när de får känna på objektet. Det är när individen själv får uppleva sin omgivning och vad som händer i den, när individen gör egna observationer och drar slutsatser, som individen upptäcker hur världen fungerar och utvecklar ny förståelse (a.a.).

Säljö (2000) menar att det sociokulturella perspektivet ger en annorlunda bild av individens utveckling jämfört med det piagetanska perspektivet. Utgångspunkten i det sociokulturella perspektivet är tänkande och handling i samspel med andra människor. Utveckling sker inte genom egen aktivitet i förhållande till omvärlden utan samspelet med andra människor hjälper oss att förstå hur världen fungerar. På det sättet lär individen sig att uppmärksamma, beskriva och agera i en verklighet som omgivningen tillåter (a.a.).

Enligt Dysthe (1996) hade Vygotskij och Piaget, teoretikerna som företrädde det sociokulturella och konstruktivistiska perspektivet, olika syn på vilken roll läraren har i elevers inlärningsprocess men båda dessa teoretiker betonade samspelet mellan natur, samhälle och människa som viktiga. Holmqvist (2011) beskriver utifrån det sociokulturella perspektivet att lärande skapas när teori och praktik, tanke och handling samt elevers erfarenheter och tänkande är förenade med varandra. Holmqvist skriver vidare att detta ställer större krav på pedagogens kreativa kompetens, när pedagogen gör sina planeringar samt i undervisningssituationen. Barn måste få kunna uppleva variation i undervisningen för att utveckla kunskaper, och den sociokulturella synen på lärande utgår från att eleverna får uppleva i autentiska miljöer (a.a.).

Utifrån ovanstående lärandeteorier drar vi slutsatsen att aktiva och delaktiga elever och en interaktion mellan människor påverkar elevers utveckling. Utomhuspedagogiken kan medföra att elever blir aktiva och delaktiga. Pedagogiken skapar även ett samspel mellan teori och praktik vilket Holmqvist (2011) förespråkar skapar lärande och utveckling.

3. Metod

Följande kapitel redogör för vårt val av metod och vårt tillvägagångssätt vid insamling och bearbetning av empiriskt material. Kapitlet tar även upp etiska överväganden och tar upp kritiska reflektioner över val av metod.

Vår studie fokuseras kring hur pedagoger uppfattar och integrerar utomhuspedagogik i undervisningen. För att undersöka pedagogers uppfattning har vi valt att intervjua två till tre pedagoger från tre olika skolor, samt att genomföra enkätundersökningar på resterande lärare från dessa skolor för att få en uppfattning om skolans tillgång till naturkontakt. Enligt Bjurwill (2001) är risken liten att man som forskare går i läroboksfällan om man gör intervju- eller enkätundersökningar. Detta då forskarna själv samlar in och bearbetar empiriskt material i form av gjorda intervjuer och besvarade enkäter (a.a.). Sammanlagt har vi intervjuat sju pedagoger och fått in 18 besvarade enkäter av sammanlagt 27 utdelade enkäter.

3.1 Urval

Vi valde tre olika skolor med olika placeringar i en och samma kommun och med olika möjligheter till naturkontakt. Urvalskriteriet för vår studie är skolans placering för att få en bild av skolans läge har betydelse för hur pedagoger uppfattar utomhuspedagogik och *hur* pedagoger använder utomhuspedagogik i sin undervisning. Urvalet av medverkande pedagoger i såväl intervju- som enkätstudie är att pedagogerna är verksamma i de tidigare skolåren.

Vi har valt att intervjua *en* pedagog som arbetar i årskurs F till tre och *en* pedagog verksam i årskurs fyra till sex från samtliga skolor. Detta för att se om utomhuspedagogiken uppfattas olika beroende på vilka stadier och vilka åldrar pedagogen arbetar med samt skolans läge. I urvalet av pedagoger har vi därför inte beaktat deras ålder, kön, etnicitet eller kulturella bakgrund. Orsaken till att vi valde att intervjua mellan sex till åtta pedagoger och inte samtliga på skolorna, var för att det hade blivit för mycket materialbearbetning med tanke på studiens storlek och omfattning. Med detta i åtanke och för att få en helhetssyn över hur samtliga pedagoger på skolorna uppfattar utomhuspedagogik, så valde vi att dela ut enkäter till samtliga lärare som inte intervjuades. Valet av just intervju- och enkätstudie är att vi finner denna mest lämpliga för att ta reda på pedagogernas uppfattningar om utomhuspedagogiken.

Skolorna, där studien har gjorts, är belägna i samma kommun i nordvästra Skåne med olika möjligheter till naturkontakt i närområdet. *Skola ett* är en F till nio skola som ligger i ett villakvarter i ett litet samhälle utanför kommunens centrum. Skolan är omringad av ett naturskönt område med mycket bokskog och öppna landskap. Ett par kilometer bort ligger en nationalpark med många vandringsleder och möjligheter till friluftsliv. Bredvid skolan finns en å och fina grönområden med skog, backar och en stor lekplats. På denna skola arbetar pedagogerna som klasslärare. Skolan har ungefär 410 elever i klasserna F till nio.

Skola två är en F till nio skola som ligger centralt i kommunen. Skolgården är nyanlagd och har en fin multiarena. Trots att skolan ligger centralt så finns en liten skog med en liten bäck cirka 300 meter därifrån. Strax utanför skolgårdens gränser finns ett fint grönområde och fem minuters promenad från skolan leder till en stadspark med en lekplats med gemytlig omgivning. Fem minuters promenad från skolan åt andra hållet leder in till kommunens centrum som erbjuder bland annat bibliotek, simhall och affärer. På denna skola arbetar pedagogerna som klasslärare. Skolan har ungefär 150 elever i klasserna F till fem. *Skola tre* är en mindre F till sex skola som ligger centralt i ett litet samhälle utanför kommunens centrum. Skolan har en relativt stor skolgård som mest består av asfalt och fotbollsplan, samt en liten lekplats. Det finns ett villakvarter intill skolan och bakom villakvarteren finns ängar och åkrar tillhörande jordbrukare. För att ta sig till en skog krävs en lång promenad eller en bilfärd. På denna skola arbetar pedagogerna generellt som ämneslärare. Skolan har ungefär 150 elever i klasserna F till sex.

3.2 En intervjustudie

Vårt empiriska material består bland annat av sju intervjuer av pedagoger som är verksamma på olika skolor och som alla arbetar i de tidigare skolåren. Denscombe (2009) anser att det är ytterst lämpligt att använda sig av intervjuer i forskningssammanhang när man vill ta reda på människors åsikter, uppfattningar, känslor och erfarenheter. Han påpekar att det finns många fördelar med att ha en intervjustudie. Dessa fördelar kan exempelvis vara att det är enkelt att arrangera och att det är lätt att granska intervjuerna när det enbart är en person som blir intervjuad (a.a.). Intervjuerna kommer att spelas in och skrivas ner för att sedan analyseras.

3.3 Enkätundersökning

För att få en helhetsbild över hur samtliga pedagoger på skolorna uppfattar utomhuspedagogik, har vi också valt att dela ut enkäter till övriga pedagoger på dessa skolor mellan årskurserna F till sex. Enligt Patel & Davidsson (2011) är både intervju- och enkätinsamlingar bra tekniker för att samla in material som bygger på frågor. Enkäterna kommer att sammanställas och analyseras. Vi kommer att jämföra och reflektera kring *hur* och *om* skolornas geografiska läge har någon påverkan på pedagogers syn på utomhuspedagogik. Vi kommer också att uppmärksamma om pedagogerna upplever att det finns några hinder eller svårigheter med att tillämpa utomhuspedagogik samt om pedagogerna ser att det finns en skillnad på lärandet inomhus och utomhus.

3.4 Tillvägagångssätt vid insamling av empiriskt material

Vi tog kontakt med våra tidigare handledare som vi haft under tidigare VFU-perioder under utbildningens gång. Vi frågade handledarna om de skulle vilja ställa upp på en intervju samt om en annan på skolan som arbetade med elever i skolans tidigare år också var intresserade av att ställa upp på intervjuer till vår examensuppsats. Handledarna var väldigt positiva och ställde mer än gärna upp på en intervju. De ställde även upp med att tillfråga ännu en arbetskamrat till våra intervjuer. Därefter bestämde vi datum och tid för våra kommande intervjuer. Vid intervjutillfällena har vi använt oss av ett papper med nedskrivna intervjufrågor samt en mobiltelefon som spelat in intervjuerna som röstmemon. Tiden för varje intervju varade mellan 15 och 20 minuter. Det transkriberade materialet är på sammanlagt 26 datorskrivna A4-sidor där varje transkriberad intervju motsvarar mellan tre till fem sidor.

Första intervjun görs med en kvinnlig mellanstadielärare i trettioårsåldern, som är verksam på skola ett. Pedagogen har varit verksam i 14 år och har gått lärarutbildningen ett till sju med matte och NO som inriktning och engelska som tillval. Idag arbetar hon i en årskurs fyra och undervisar i ämnena matte, no, bild och svenska. Vid intervjutillfället träffade vi pedagogen i hennes klassrum efter avslutad skoldag, så det var lugnt och tyst runt omkring. Kvinnan kommer att kallas för **Pedagog A** i följande text.

Andra intervjun görs med en kvinnlig låg- och mellanstadielärare som för tillfället arbetar som klasslärare i en årskurs ett på skola ett och undervisar den klassen i alla ämnen utom idrott och musik.

Hon har varit verksam som pedagog sedan år 2008 då hon tog lärarexamen och har under denna tid jobbat på ett par skolor inom kommunen. Hon gick lärarutbildning med inriktning Ma/ No för barn mellan sex och tolv år. Intervjun hölls i pedagogens klassrum efter avslutad dag för eleverna. Vi satt vid elevernas bänkar som var placerade som en liten grupp om fem bänkar. Dörren ut i kapprummet var stängd så det var relativt lugnt i klassrummet. Enda gången vi blev störda var när en elev kom in i klassrummet då han hade trillat och slått sig, annars var det lugnt. Denna pedagog kommer att kallas för **Pedagog B** i följande text.

Tredje intervjupersonen är en kvinna i 35-årsåldern som är verksam i lågstadiet på skola två sedan två år tillbaka på skolan. Hon har gått lärarutbildningen för åldrarna noll till tolv år. Idag arbetar hon i en tredjeklass och undervisar i alla ämnen utom musik, slöjd och idrott där hon istället skickar iväg eleverna till en annan pedagog.

Hon har alla de andra ämnena själv, trots att hon inte är behörig i alla. Vid intervjutillfället träffade vi pedagogen i hennes klassrum efter avslutad skoldag, så det var lugnt och tyst runt omkring. Kvinnan kommer att kallas för **Pedagog C** i följande text.

Intervjuperson nummer fyra är en kvinna som är utbildad lågstadielärare som är verksam på skola två. Hon har arbetat som pedagog i 27 år och gick på den tiden en lärarutbildning som var inriktad på barn i skolåren ett till tre. Hon undervisar i alla ämnen förutom musik och idrott, men har undervisat i alla ämnen tidigare. Idag arbetar hon med en försteklass på skolan. Intervjun hölls i lärarens klassrum där vi satt längst fram i rummet kring ett runt bord. Dörren var öppen ut i kapprummet eftersom ventilationen krånglade och förde väsen då dörren in i klassrummet var stängd. Det var en del spring i korridoren utanför klassrummet så en helt tyst och rogivande atmosfär fanns inte vid intervjutillfället. Denna kvinnliga pedagog kommer i fortsättning att kallas för **Pedagog D** i följande text.

Intervjuperson nummer fem är en kvinnlig pedagog i 30-årsåldern som arbetar på skola tre. Pedagogen har arbetat i samma verksamhet i snart sju år. Hon har läst idrott, matte och svenska, men hennes huvudämne är idrott, och hon är behörig i ämnen på låg- och mellanstadiet. Dock har pedagogen högre behörighet i idrott och kan därför arbeta med högre åldrar i idrotten. Pedagogen arbetar idag med elever i fyran, femman och sexan och undervisar i ämnena idrott och matte. Vid intervjutillfället träffade vi pedagogen i ett arbetslagsrum under skoltid när eleverna hade rast.

Det var lite ljud och spring runt omkring och utanför fönstret, men den intervjuade personen tycktes inte bli distraherad utan gav oss den tid vi behövde och tog sig tid till att svara på våra frågor. Kvinnan kommer att kallas för **Pedagog E** i följande text.

Vår sjätte intervjuperson är en man i 30 års ålder som varit anställd på heltid sedan 2008, men som under sitt sista år som studerande på högskolan vikarierade cirka fyra dagar i veckan. Pedagogen är verksam på skola tre. Han har gått utbildning för barn i skolans senare år och den utbildningen sträcker sig från årskurs fyra till årskurs nio. Som tillval valde pedagogen att läsa ytterligare en termin för att få behörighet även i gymnasiets alla årskurser. Pedagogens inriktning är historia, religion och geografi. Idag undervisar han i årskurserna fyra till sex i ämnena SO och svenska. Denna sjätte intervju hölls i arbetslagets rum. I fortsättningen kommer denna pedagog att kallas för **Pedagog F** i följande text.

Sjunde intervjupersonen är en manlig pedagog i 30-årsåldern som tog examen -08 och därför varit verksam i snart tre och ett halvt år. Pedagogen arbetar på skola tre. Han har gått lärarutbildning för grundskolans senare år och gymnasiet, det vill säga från fyran upp till gymnasietrean, med ämnena geografi, miljö och samhälle som huvudämne och historia som sidoämne. Idag arbetar han i årskurs fyra, fem och sex och undervisar i ämnena SO, NO och svenska. Vid intervjutillfället träffade vi pedagogen i ett arbetslagsrum under skoltid när eleverna hade rast. Det var lite ljud och spring runt omkring och utanför fönstret, men den intervjuade personen tycktes inte bli distraherad utan gav oss den tid vi behövde och tog sig tid till att svara på våra frågor. Mannen kommer att kallas för **Pedagog G** i följande text.

3.5 Material

Studiens underlag ses i sin helhet i följande bilagor:

- Bilaga 1 (Intervjufrågor)
- Bilaga 2 (Enkätfrågor)

3.6 Tillvägagångssätt vid bearbetning av empiriskt material

Intervjuer

- Vi har transkriberat de inspelade intervjuerna (se bilaga *Transkription...*).
- Därefter läses intervjuerna och vi sammanställer de svar vi fått fram under olika övergripande teman i resultatdelen
- Slutligen analyseras materialet för att sedan kunna använda det i vår diskussionsdel

Enkäter

- Vi har samlat in och läst igenom enkäterna
- Därefter har vi sammanställt de svar vi fått fram under samma övergripande tema i resultatdelen som i intervjuerna
- Slutligen analyseras materialet för att sedan kunna använda det i vår diskussionsdel

När vi analyserar det empiriska materialet bryter vi ner de övergripande teman och innehållet från både intervjuer och enkäter, och hittar olika kategorier som vi sedan jämför skolorna emellan. Vi sammanställer slutligen resultat och analys i punktform vilket Bjurwill (2001) menar skapar en tydlighet.

3.7 Etiska överväganden

De fyra principerna för forskning som Vetenskapsrådet (2002) rekommenderar har vi i vår studie tagit hänsyn till och följt. De fyra principerna är informationskravet, samtyckekravet, konfidentialitetskravet och nyttjandekravet. Nedan kommer vi att beskriva principernas innebörd samt hur vi har följt dem.

3.7.1. Informationskravet

”Forskaren skall informera uppgiftslämnare och undersökningsdeltagare om deras uppgift i projektet och vilka villkor som gäller för deras deltagande.” (Vetenskapsrådet, 2002, sid. 7). Vi har informerat deltagarna i vår undersökning om vad deras deltagande i vår undersökning innebär. Vi har även informerat deltagarna om att undersökningen varit frivillig. Detta har gjorts i god tid innan intervju- och enkätundersökningen.

3.7.2. Samtyckekravet

”Deltagare i en undersökning har rätt att själva bestämma över sin medverkan.” (Vetenskapsrådet, 2002, sid. 9). Vi har informerat deltagarna om att undersökningen varit frivillig, och vi har haft förståelse om någon inte velat vara med.

3.7.3. Konfidentialitetskravet

”Uppgifter om alla i en undersökning ingående personer skall ges största möjliga konfidentialitet och personuppgifterna skall förvaras på ett sådant sätt att obehöriga inte kan ta del av dem.” (Vetenskapsrådet, 2002, sid. 12). Innan intervjuerna samt på informationsbladet till enkäterna har vi varit tydliga med att påtala att deltagarna är anonyma och att inga obehöriga kommer att kunna ta del av deras personuppgifter.

3.7.4. Nyttjandekravet

”Uppgifter om enskilda, insamlade för forskningsändamål, får inte användas eller utlånas för kommersiellt bruk eller andra icke-vetenskapliga syften.” (Vetenskapsrådet, 2002, sid. 14). Vi har informerat om att allt insamlat empiriskt material kommer att förstöras efter avslutad studie och att det bara är skribenterna till denna studie som har tillgång till materialet.

3.8 Kritiska reflektioner över val av metod

Att bara använda sig av intervjuer hade troligtvis gett oss en mer omfattande bild över pedagogers syn på utomhuspedagogik. Däremot hade det empiriska materialet blivit för stort att bearbeta inom ramen för denna studie. Att endast använda sig av enkäter upplever vi skulle ge oss en otillräcklig överblick. Av 27 utdelade enkäter fick vi endast in 18 besvarade enkäter då en del pedagoger inte ville medverka på grund av tidsbrist och bristande intresse. Dock är detta externa bortfall något vi räknat med innan vi delat ut enkäterna.

4. Resultat och analys

Nedan sammanställer vi svaren från både intervjuer och enkäter under teman utifrån studieundersökningens frågeställningar. Därefter kommer materialet att analyseras och kommenteras.

4.1 Pedagogers definition av utomhuspedagogik

En del av de intervjuade pedagogerna har en snäv syn på utomhuspedagogik. Pedagog F säger följande: ”Det är ju att du har lektioner utomhus” (Transkription F) vilket även Pedagog G antyder: ”Utomhuspedagogik för mig är när man har lektioner ute i naturen, eller utomhus, utanför klassrummet.” (Transkription G). Vi menar att dessa två pedagoger har en snäv syn på utomhuspedagogik då de anser att utomhuspedagogik är att gå ut och ha lektioner utanför klassrummet utan att fokusera på något lärande. Dessa pedagoger arbetar på skola tre. Kan deras snäva syn på utomhuspedagogiken bero på okunskaper eller beror det på skolans läge och närmiljö? Däremot har de andra pedagogerna en bredare och mer motiverad syn på utomhuspedagogiken jämfört med Pedagog F och G där dessa pedagoger går djupare in på beskrivningarna av utomhuspedagogik. Vidare säger de också att naturens resurser används och tas tillvara som en variation och där elevens alla sinnen involveras. Pedagog B nämner att man regelbundet ska gå ut i naturen och att eleverna ska få uppleva alla årstiderna. Denna pedagogs syn är att ofta gå till samma plats och därmed se förändringarna i naturen. Pedagog E säger följande: ”Utomhuspedagogik är för mig när man använder utemiljön som ett arbetssätt, som en arbetsmetod.” (Transkription E). Att ta tillvara på naturens resurser är något som Pedagog C nämner i intervjun. En del av pedagogerna är överens om att närmiljön ska användas i undervisningen för att se hur saker och ting är i verkligheten.

Utifrån enkäterna ser vi att en övergripande syn hos pedagogerna på samtliga skolor är att utomhuspedagogiken tillåter en variation i undervisningen som är ett bra komplement till den traditionella undervisningen inomhus. En annan övergripande syn hos pedagogerna är att eleverna får uppleva med alla sina sinnen och att de får tillfälle att lära i naturliga situationer.

De medverkande pedagogerna i studien har olika uppfattning om utomhuspedagogikens innebörd. Utifrån intervjuer och enkäter framkommer det att de flesta pedagogerna är väldigt positiva till pedagogiken utomhus. Pedagogerna på skola ett är de som är mest motiverade till att kontinuerligt använda sig av utomhuspedagogiken.

På skola två och tre finns en ambition till utomhuspedagogiken, men de är inte särskilt flitiga på att använda sig av den. Framförallt på skola tre så påpekas brister på närmiljön och kunskaper kring utomhuspedagogik, som får pedagogerna att låta bli att använda denna pedagogik.

4.1.1. Positiva aspekter på ett lärande utomhus

Samtliga pedagoger har inga svårigheter med att hitta positiva aspekter på utomhuspedagogiken. Hälften av pedagogerna poängterar utomhuspedagogikens möjligheter till mer rörelse och frisk luft. En del poängterar också att koncentrationen blir bättre eftersom eleverna får göra av med en del energi samt att motoriken tränas på ett naturligt sätt.

Jag tror på motoriken, man behöver ju inte ha några färdiga, ja träna motorik inomhus och stå och göra övningar, det räcker att du går ut. Går man då ut året runt, ja men ena gången kan du kanske springa så snabbt. Nästa gång är stenarna lite hala för då har det regnat eller det är höst. (Transkription B)

Pedagog G nämner att fantasin och kreativiteten stimuleras på ett annat sätt utomhus än inomhus. Pedagog C säger att alla färger och mönster redan finns i naturen och att skolorna då inte behöver köpa in material för att eleverna ska kunna träna detta. Flera av pedagogerna säger att utomhuspedagogiken bidrar till en variation i undervisningen som är mer konkret. Pedagog B säger följande: ”... det är ju ett sätt att eh kunna variera undervisningen, (...) att man får uppleva med alla sina sinnen. Och jag tror att det är kunskap som sedan sitter kvar längre. Att det är någonting du kommer ihåg.” (Transkription B).

”Att utomhus blir mer verklighetsanknutet (...) Jag tror det inspirerar eleverna, jag tror dom blir mer aktiva när man får göra och liksom göra det i rätt miljö.” (Pedagog A, Transkription A). En del av pedagogerna är väldigt tydliga med att påvisa hur lärandet utomhus blir mer konkret för eleverna.

När jag var på högstadiet så läste vi om första världskriget och då var det ju skyttegravskrig. (...) när det var mycket snö ute så gjorde vi sådana här ehh skyttegravar, alltså gravar på vars en sida och så då fick dom uppleva hur det var liksom det här när soldaterna fick springa ut så att säga. Då hade det andra gänget byggt upp snöbollar som dom skulle kasta och träffa dom andra. Där kände man ju att dom fick ju verkligen, dom fick verkligen förstå hur det va liksom, ja jag kommer ge mig ut här nu och jag vet ju att där är jätte många som kommer träffa mig och jag kommer aldrig ta mig fram där utan att bli träffad. (Transkription F)

Två av de intervjuade pedagogerna berättar om att det är lättare att ha tydligare ramar i undervisningen inomhus än jämfört med när de har undervisning utomhus.

De säger att vissa elever inte klarar av en undervisning utan tydliga ramar och att eleverna då tar chansen att göra något annat. Pedagogerna är medvetna om hur utomhuspedagogiken skapar en variation till undervisningen inomhus och att det är betydande för elevernas utveckling och kunskapsbildning.

Då tror jag det är jätteviktigt att man varierar och både har det abstrakt där man har boken, att man har det praktiska, man har det ute, alla olika sätt. Man kan inte jobba på ett sätt hela tiden, för då når vi bara vissa barn. Jag måste ju variera så att jag når alla.” (Transkription E).

Utifrån enkäterna kan vi se att utomhuspedagogiken bidrar till kreativitet hos eleverna samt i undervisningen och att undervisningen blir lustfylld. Eleverna får möjlighet att leka, uppleva, fantisera och uppskatta naturen. Några pedagoger på skola tre trycker på att utomhuspedagogiken stärker en grupp känsla mellan pedagog och elev samt mellan elev och elev, men också att pedagogiken ute ses som positiv för svaga elever då pedagogiken ses som ett visuellt komplement till inomhuspedagogiken. Framförallt skola tre ser skillnaderna på inomhus- och utomhusmiljön för lärande. De ser positivt på att de tydliga ramarna från de traditionella lärandesituationerna suddas ut i en utomhuspedagogik och tillåter eleverna att lära med de olika sinnen. Vidare visar enkäterna att undervisningen upplevs som mer inspirerande.

4.1.2. Svårigheter att genomföra utomhuspedagogik

Tidsbristen är ett stort problem hos många pedagoger. De anser att en utomhuspedagogik behöver mer planering om man inte har ett utomhuspedagogiskt tänk och tidigare erfarenheter.

Svårigheterna är väl som jag kan tänka mig att man känner att man inte... har tiden eller kraften, orken att planera, om du inte är uppväxt i det alltså, så att du jobbar i en skola som bara har det, så måste man planera och tänka efter *vad skulle jag kunna göra* och det tar tid. Jag tror att det är det som hindrar en från att göra det är att det kommer en massa annat skräp som man ska göra, dokumentera och skriva och ursch. Så hade man haft lite mer så tror jag man hade tänkt mer *åh jag kanske kan hitta på det och göra det.* (Transkription D)

Många pedagoger lägger också vikten på att de har för få pedagoger till förfogande när de ska gå ut. De säger att de känner sig tryggare och säkrare om de är minst två pedagoger om något händer. En pedagog upplever att pedagoger i många fall är för bekväma för att gå ut. Pedagog B säger följande: ”Vi känner vi vuxna att det regnar idag, ska vi verkligen gå ut då. Men det märker ju inte barnen, inte ett dugg (...) Det är ofta vi vuxna som är gnälliga och lite bekväma, barnen känner inte det.” (Transkription B).

En annan negativ aspekt enligt pedagogerna är att elever inte har rätt utrustning, såsom kläder och skor, för att befinna sig ute i alla väderlekar. Pedagogerna nämner att all undervisning kan bedrivas utomhus om bara viljan och rätt förutsättningar finns.

Utifrån enkäterna ser vi att en övergripande svårighet på samtliga skolor är en resursbrist på pedagoger i förhållande till antalet elever, att grupperna är för stora för att som ensam pedagog ge sig ut med alla elever. På skola tre kan vi se många negativa aspekter till att inte använda sig av utomhuspedagogik. Pedagogerna trycker på att det inte finns något engagemang hos de andra pedagogerna och att det saknas kunskaper för att bedriva undervisningen ute. De menar att det måste finnas en pedagog som *tror* på utomhuspedagogik och som helt enkelt driver och får med sig övriga pedagoger. Pedagogerna på denna skola trycker också mycket på att skolan inte har någon inspirerande utemiljö och att det saknas material, såsom en matteverkstad. Eftersom skolan inte direkt har någon närmiljö så säger även pedagogerna att det krävs transport för att ta sig till naturen, vilket gör det till en ekonomisk fråga. Utöver skolgården så handlar det även om tidsbrist och att pedagogerna arbetar som ämneslärare. Skola ett och två ser en del svårigheter, såsom personal- och tidsbrist, precis som skola tre. Däremot finns det fler negativa aspekter hos pedagogerna på skola tre vilket vi upplever beror på dels skolans placering i kommunen med bristfällig närmiljö och skolgård, men också skolans system med att ha ämneslärare. Kanske är det inte lika lätt att bedriva en utomhuspedagogik när man har klasser i enstaka ämnen jämfört med en klasslärare som kan planera hela klassens dag?

4.2 Hur används utomhuspedagogik i undervisningen?

I datamaterialet framgår att pedagogerna arbetar med utomhuspedagogiken på olika sätt och olika mycket, beroende på vilken inställning och vilka erfarenheter de har samt beroende på vilka ämnen de undervisar i. En del pedagoger går ut för att göra avbrott i den vanliga undervisningen, vilket kan innebära att undervisningen tonas ner och ger plats till lek och övningar vilket då mer blir en utevistelse än en pedagogik utomhus. Andra pedagoger har istället kontinuerligt utomhuspedagogik i undervisningen där de undervisar i olika ämnen och drar nytta av närmiljön. Pedagog A nämner att hon för några år sedan hade en speciell utedag där de var olika uteaktiviteter planerade, men att hon nu gått ifrån det arbetssättet och istället använder utomhuspedagogiken i ämnesområden där det passar.

När det är experiment och det passar att göra det utomhus så gör jag gärna det, för det blir lite mer levande att visa det liksom än att visa det på tavlan, och man låter dom själva få utforska och ta på saker och ting. (Transkription G)

Pedagog E berättar att hon gått kurser i utomhuspedagogik och hade stora ambitioner att undervisa utomhus, men att hennes ambitioner på senare tid har avtagit och hon vet inte vad det beror på.

Utifrån enkäterna ser vi att skola ett använder utomhuspedagogiken flitigt. Skola två har vissa ämnesområden som de bedriver ute, exempelvis att se årstidsväxlingarna och teknik genom att bygga kojor. Skola tre ger en bild av att inte arbeta med utomhuspedagogik särskilt mycket. En del pedagoger skulle vilja arbeta mer med det, medan andra inte vill eller gör det. En del av de pedagoger som skapar utevistelser gör det för att skapa avbrott i undervisningen, medan en annan använder utomhuspedagogiken främst i matte, NO och idrott. Pedagogerna ser en svårighet med att använda utomhuspedagogik då de är ämneslärare och att de ser att deras ämne inte lämpar sig för pedagogik ute. En annan svårighet är att skolan inte har en bra och lustfylld närmiljö. Större delen av pedagogerna i studien ser positivt till utomhuspedagogiken och ser många möjligheter till en lustfylld och varierad undervisning. Ändå ser vi att de flesta pedagogerna i studien inte använder sig kontinuerligt av utomhuspedagogiken, vilket vi anser är motsägelsefullt mot hur pedagogerna uppfattar utomhuspedagogiken. Hur ofta utomhuspedagogiken används på de olika skolorna skiljer sig åt och där olika aspekter spelar in.

På skola ett har de flesta pedagoger en motivation och ambition till användandet. Skolans läge ger många naturförutsättningar jämfört med skola tre där pedagogerna inte har motivationen på grund av okunskap och inte heller de naturförutsättningar som pedagogerna skulle vilja ha för att bedriva utomhuspedagogik. På skola två används utomhuspedagogiken flitigare av pedagoger som är nya inom yrket och i verksamheten jämfört med de pedagoger som arbetat på skolan en längre tid. Även skola två har relativt bra naturförutsättningar, och de nyutbildade pedagogerna drar nytta av dessa förutsättningar. På skola tre är de flesta pedagogerna nya inom yrket men tillämpar inte utomhuspedagogiken på grund av skolans bristande naturförutsättningar. På skola ett ser vi en stor bredd hos pedagogerna på antalet år inom yrket. De flesta är positiva och har förutsättningar för att bedriva utomhuspedagogik, men vi ser att det oftast är de pedagoger som varit verksamma längst som inte tillämpar utomhuspedagogiken.

Kan detta bero på att utbildningarna har sett olika ut genom årets gång och att utbildningarna bygger på olika innehåll?

4.3 Ämnesintegrerat i utomhuspedagogiken

Samtliga pedagoger understryker att utomhuspedagogik kan integreras med skolans samtliga ämnen om man som pedagog har motivation. Pedagog F ser möjligheter att använda sig av utomhuspedagogik i alla ämnen om motivation finns hos pedagogen, men pedagogen själv ser inte det som en kunskapsvinning för eleverna i de ämnen han undervisar i. Många pedagoger uppfattar att vissa ämnen är lättare att integrera än andra. ”NO:n är ju självklar, det står ju i Lgr 11 också, att eleverna ska ju lära sig och genomföra fältdagar redan på mellanstadiet.” (Pedagog A, Transkription A).

Matten är ju ett alldeles utomordentligt sätt att ha ute. Jag menar om du exempelvis som jag gjorde med äldre elever för något år sedan med omkrets, jag menar då ska du sitta med matteboken och se omkrets, men mäter du runt ett träd till exempel då blir det helt naturligt att det är runt alltihopa. Då får dom en naturlig koppling till detta sen blir det jätte lätt när dom tar matteboken och ska göra samma sak teoretiskt med. (Transkription B)

Intervjuerna visar att pedagogerna upplever matematik, NO och idrott är de lättaste ämnena att integrera med utomhuspedagogik, och att SO och svenska anses vara svårare.

Utifrån enkäterna ser vi att pedagogerna uppfattar ämnena matte, NO, bild och idrott som mest lämpade att integrera i en utomhuspedagogik. De flesta lärarna på samtliga skolor ser en möjlighet att integrera alla ämnen om bara viljan finns där.

Pedagogerna har skilda uppfattningar om ämnena SO och svenska. Skola ett och två ser positivt till att integrera såväl svenska som SO, samt övriga ämnen med utomhuspedagogik, medan skola tre ser svårigheter att integrera just svenska och SO med utomhuspedagogik. Utöver ämnesintegration så ser framförallt skola ett att delar såsom samarbete, motorik och rörelse kan tränas i en utomhuspedagogik. Vi ser att många pedagoger upplever att matte och NO är lättare att integrera med utomhuspedagogik. Har det att göra med att man som pedagog upplever dessa ämnen som mer konkreta än jämfört med SO?

4.4 Utomhuspedagogikens inverkan på eleven

Pedagog B belyser hur utomhuspedagogiken bidrar till bättre koncentration och pedagogen tror att om eleven får göra något fysiskt och uppleva med alla sinnen, så kan det medföra till att eleven får bättre resultat när de jobbar inomhus ur ett mer teoretiskt perspektiv. Pedagog C tror att eleverna lär sig att se mönster och samband genom att vistas utomhus. Hon belyser även att eleverna lär sig att värna om miljön, vilket även Pedagog A trycker på när hon nämner att eleverna blir mer miljöintresserade och miljömedvetna i en utomhuspedagogik. Vidare säger Pedagog A att eleverna får positiva upplevelser av uteverksamheten. En del pedagoger anser att eleverna blir bättre på att lösa problem och att kunna se vad uppgiften är.

Ja men just det att dom kanske tänker steget längre liksom, just kreativiteten och att dom försöker hitta lösningarna själva, det tror jag är lättare alltså att dom gör. I klassrummet är dom så... att dom tar den bekväma vägen och räcker upp handen och kallar på läraren, medan jag tror att dom utomhus så försöker dom nog själva att hitta lösningen innan dom kallar på läraren. Så jag tror att, ja och det tränar ju deras tålmod och allting sådant. Och även att dom ska jobba tillsammans. För ofta så är det ju så att dom ska jobba tillsammans utomhus och då måste dom diskutera hur dom ska gå tillväga. (Transkription G)

Utifrån enkäterna ser vi att samtliga skolor är överens om att utomhuspedagogiken bidrar till att eleverna får uppleva med alla sina sinnen som enligt pedagogerna är positivt för svaga elever. En del pedagoger på samtliga skolor nämner att eleverna får ett ökat ansvar för sin närmiljö av att vistas i naturen och att skolkunskaperna knyts an till verkligheten. Frisk luft och rörelse är något som skola tre nämner, men också att eleverna får träna motoriken och annat än bara ämnen.

4.5 Den egna närmiljön

De flesta pedagoger ser positivt på sin skolas närmiljö och tycker att de har stora och bra möjligheter till att kunna bedriva utomhuspedagogik. En sak som de flesta pedagogerna möjligtvis skulle kunna tänka sig att ha i sin närmiljö är en tydlig samlingsplats som kan bestå av stubbar i en ring och en grillplats så att eleverna vet var de har sin träffpunkt som de utgår från.

Sen har vi inte speciellt rolig utemiljö, så vi hade nog behövt göra rätt mycket. Plus att vi har ju bara en lite skog, inget konstigt då skolan ligger på landet. Men vi har ju inte så extremt mycket. Det är liksom åkrar. (Transkription E)

Pedagog F säger att det helt enkelt är upptill pedagogen hur han/hon använder utemiljön.

Vi har en stor skolgård, hyfsad närhet om man vill upp till klockarbacken eller grönområde och så här så att det är väl inte riktigt där det... det kan man väl inte riktigt skylla på skolan. (...) Det får man skylla på sig själv. (Transkription F)

Utifrån enkäterna ser vi att skola tre saknar mycket i sin närmiljö. De vill ha mer träd och buskar, uteverkstäder, grillplats, bättre lekplatser där eleverna kan klättra och mer natur runt skolan som stimulerar barns fantasi och lek. Pedagogerna trycker mycket på att skolgården och miljön runt omkring inte lämpar sig för utomhuspedagogik. Skola ett och tre är båda överens om att vilja ha en samlingsplats som utgångspunkt, medan pedagoger på skola två tycker att skolgården och närmiljön är bra.

Pedagog F arbetar på skola tre och säger att det är upp till pedagogen hur han/hon använder utemiljön. Pedagogen anser att skolgården är relativt bra, medan pedagogerna i enkätundersökningen påtalar att de saknar mycket i närmiljön för att kunna bedriva utomhuspedagogik. Fast dessa pedagoger arbetar på samma skola har de vitt skilda synsätt när det gäller skolans närmiljö!

4.6. Övriga synpunkter

Pedagog C nämner att undervisningen bör göras spännande och utmanande, gärna med någon lek i början så att alla elever får vara med. Hon poängterar även att eleverna bör få vara med och bestämma undervisningens utformande så att man har demokrati och elevansvar. En pedagog säger att han/hon använde utomhuspedagogik mer i sin undervisning.

(...) det är kanske lite synd att det ibland krävs det av skolor att det ska vara friluftsdag för att det ska hända någonting sådant. Att det kanske skulle finnas tema, att man kan köra tema och sedan har friluftsdagarna på det så att säga. (Transkription G)

(...) så är jag väldigt positiv till det, sen känner jag att man får inte så många pedagoger med sig. Många säger men hur ska vi hinna med det? Det är så många mål som eleverna ska kunna här till årskurs tre. Men herregud man integrerar ju det, det är ju inte så att vi struntar i målen, vi går ju inte ut vara för att få frisk luft, vi gör ju någonting ute, vi följer ju en kursplan i biologi, svenska i bild fast vi gör det ute istället för inne. (Transkription B)

Pedagogen poängterar att det kanske inte är alla elever som får chansen att undervisas utomhus då det handlar om pedagogens intresse för utomhuspedagogik och vilken sorts pedagog man är. Hon skulle vilja se att utomhuspedagogiken blir styrd uppifrån så att alla elever får denna möjlighet i sin utbildning.

Utifrån enkäterna fick vi fram att en del pedagoger efterfrågade utbildning på utomhuspedagogik för att känna sig säkra med att bedriva undervisningen utomhus. Andra pedagoger ser att utomhuspedagogik är något positivt som det behövs mer av i dagens skolor och att de tror att pedagogiken är något som kommer komma mer i framtiden. En av de pedagoger på skola ett som arbetar en del med utomhuspedagogik nämner i enkäten att det är viktigt att pedagogen är en medupptäckare med eleverna och att de upplever tillsammans med eleverna.

4.7 Sammanfattning av studiens resultat

För att belysa vårt syfte har vi använt oss av följande övergripande frågor:

- Hur arbetar pedagoger med utomhuspedagogik och vilka hinder eller svårigheter upplever pedagoger att utomhuspedagogiken medför?
 - En del pedagoger arbetar kontinuerligt med utomhuspedagogiken, andra som ett avbrott från den vanliga undervisningen.
 - Pedagoger tillämpar utomhuspedagogik när ämnet och innehållet passar.
 - De hinder och svårigheter som framkommit från studien är tidsbrist, personalbrist, okunskap hos pedagoger, bristfällig närmiljö, elevernas kläder samt skolans ekonomi.

- Hur uppfattar pedagoger skillnaden mellan ett lärande inomhus och ett utomhus?
 - Mer verklighetsanknutet och konkret lärande utomhus.
 - Eleverna får fler möjligheter att uppleva med alla sina sinnen utomhus vilket ses som positivt för svaga elever.
 - Elevernas koncentration och motorik tränas och stärks i en miljö utomhus, vilket kan medföra att ett bättre lärande inomhus kan ske.
 - Ett lärande i olika miljöer skapar variation i undervisningen vilket främjar individers olika inlärningsmöjligheter.

- Vad har utomhuspedagogik för inverkan på elevers kunskapsutveckling?
 - Elevernas koncentration och motorik tränas och stärks i en miljö utomhus.
 - Eleverna lär sig se mönster och samband och att värna om miljön
 - Eleverna blir bättre problemlösare och kan lättare se vad uppgiften är

5. Diskussion

I denna diskussion kommer vi först att reflektera kring studiens genomförande och val av metod. Därefter kommer vi att resonera kring olika teman som framkommit i vår resultat- och analysdel av intervju- samt enkätstudien. Vi kommer att koppla de olika temana till forskningsbakgrunden.

5.1 Metoddiskussion

Vi använde oss av kvalitativa intervjuer och kvantitativa enkäter och vi har använt oss av teknik för inspelning vilket gjort att bearbetningen av transkriptionerna blev enkel. Valet av metod uppfyllde studiens avsikt för att ta reda på hur pedagoger i skolans tidigare år uppfattar och integrerar utomhuspedagogik. Intervjuerna var uppbyggda utifrån bestämda frågor som var öppna, vilket medförde att en del pedagoger tolkade frågorna olika och hade olika mycket information att delge oss. Vi avslutade varje intervju med att fråga den intervjuade om det fanns något som denne ville delge oss kring området som inte sagts innan. Under intervjuernas gång kan våra kroppsuttryck och instämmanden ha påverkat den intervjuades uttalande. Detta i sin tur kan ha påverkat resultatets tillförlitlighet.

Enkätundersökningarna var svåra att genomföra då en del pedagogers bidrag till undersökningen uteblev på grund av olika omständigheter. En del pedagoger förklarade att de tyckte att frågorna var jobbiga att besvara och att de inte ville lägga tid till att besvara frågorna. Därför avstod de helt från studien. På en skola fick vi in många ifyllda enkäter, och på en annan skola fick vi endast in någon enstaka. Detta kan påverka resultatet utifrån en helhetssyn på skolan. Då vi endast valt att göra studien i en och samma kommun kan resultatet inte vara representativt för alla pedagoger, utan endast denna studies pedagoger.

5.2 Resultat- och analysdiskussion

Vårt syfte med undersökningen var att undersöka hur pedagoger uppfattar utomhuspedagogik i skolans tidigare år. Utifrån resultat och analys i kapitel fyra kan vi se att många punkter berör varandra. Vi har därför valt att diskutera allmänt och koppla resultaten till vår forskningslitteratur. Därför kommer denna diskussion inte att ha samma avsnittsindelning som föregående kapitel.

Ute på VFU har vi uppmärksammat att skolors utemiljöer skiftar från skola till skola beroende på vilka förutsättningar de har, vilken ekonomi det har samt vart skolan är belägen. På en skola kan det vara stora grönområden som barnen vistas på stora delar av dagen. På en annan skola saknas utemiljön helt och barnen vistas mestadels inomhus. En väldigt intressant sak som uppmärksammats var under ett klassråd där eleverna i klassen hade fått en viss summa pengar till att komma fram till vad de ville spendera dem på i skolan. Märk att detta är en skola med mestadels asfalterade ytor på skolgården. Här kom eleverna själva med förslagen att det skulle vara mycket roligare men också lite trevligare om det fanns några träd och buskar på gården samt gräsmatta att kunna springa och leka på. Vi anser att barn på skolor med en grön och växtrik närmiljö ser naturen som ett självklart inslag i skolgårdsmiljön, och det är inte ofta vi hört någon kommentera miljön för den bara finns där helt enkelt. Vi menar däremot att eleverna skulle uppfatta omgivningen som kal och tråkig om närmiljön inte gav en levande känsla med växter och natur.

Lisberg Jensen (2011) beskriver hur barns engagemang i framtiden för att sköta jorden på ett hållbart sätt påverkas av i vilken mån barnets vistas i naturen. Om vi kopplar ihop vår upptäckt från VFU med Lisberg Jensens (2011) uttalande kring barns miljöengagemang för framtiden så kan vi se att det finns ett intresse och engagemang från elevernas sida om att ha en tilltalande utemiljö. Detta engagemang och intresse anser vi att pedagoger bör ta tillvara på och därför väva in utomhuspedagogik i undervisningen.

När vi diskuterar vårt syfte ” Hur uppfattas och integreras utomhuspedagogik av pedagoger i de tidigare skolåren?” så kan vi utifrån vårt resultat se att det finns många aspekter som inverkar på pedagogers uppfattning, och att skolans läge och närmiljö har stor betydelse. I forskningsbakgrunden påpekar Mårtensson et al. (2011) att platser och områden där barn tillbringar mycket tid bör uppmärksammas av samhället och att barn måste få möjlighet till naturkontakt i sin vardag (a.a.). Eftersom barn vistas i skolan större delen av dagen är det viktigt att skolan har en stimulerande närmiljö. Om skolans närmiljö är bristfällig så bör skola och samhälle se till att skapa en miljö där barn trivs.

Studiens medverkande pedagoger definierade utomhuspedagogiken på olika sätt. Det vi kunde urskilja som gemensamt var att utomhuspedagogiken bidrar till att eleverna får uppleva med alla sinnen och att utomhuspedagogiken tillåter en variation som ett bra komplement till undervisningen inomhus.

Dewey poängterar att undervisningen ska ske i växelverkan mellan textbaserad och icke textbaserad praktik där ett lärande med hela kroppen och alla sinnen är involverade (Szczepanski & Dahlgren, 2011). Utifrån resultat och analys i vår studie kan vi se att utomhuspedagogiken kan kopplas till Deweys reformpedagogik, där både Dewey och studiens medverkande pedagoger framhåller att alla sinnen ska involveras och att det ska vara en variation i undervisningen. Holmqvist (2011) nämner också hur det måste finnas en variation i undervisningen för att barnen ska kunna utveckla kunskaper. Pedagogers olika definition av utomhuspedagogik kan bero på att de har olika kunskaper om utomhuspedagogik, men vi ser även att det kan bero på skolans placering och geografiska läge. Vi anser att om man som pedagog har bra förutsättningar för att bedriva verksamheten ute så kan man ha en annan uppfattning om utomhuspedagogik och kan då se det från en annan synvinkel, än om man som pedagog har sämre förutsättningar.

I resultat- och analysdelen framkommer det att koncentrationsförmåga och motorik är två färdigheter som främjas av utomhuspedagogik. Även tidigare forskning visar på att barn som vistas ute i naturen kontinuerligt får bättre koncentration och kan prestera bättre, samt att motoriken blir bättre, vilket visas i Kaplan och Kaplans studie (1994, i Szczepanski et al. 2006). Vi anser att motorik och koncentration är färdigheter som kan tränas upp på annat sätt än genom utomhuspedagogik. Det skulle kunna vara att ge eleverna fler idrottslektioner.

Dock vill vi poängtera att en del barn av olika skäl inte har möjligheten att vistas i naturen på sin fritid. Därför menar vi att utomhuspedagogiken ger alla elever en chans till att vistas i en miljö som kan bidra till kunskaps- och andra färdighetsutvecklingar.

Alla barn lär sig olika. En del elever behöver få det mer konkret och variationsrikt, medan en del elever behöver ha fasta strukturerade ramar med mer lärarledda lektioner. Vår tidigare nämnda forskningslitteratur visar att undervisningen bör varieras för att nå alla elevers behov. Vi ser inte utomhuspedagogiken som den enda möjligheten till variation i undervisningen, men som ett bra komplement för att få en varierad undervisning där man når elever som behöver lära mer konkret. Vi ser även utomhuspedagogiken som en fördel för elever med särskilda behov. Dels för att undervisningen inte är enformig men också för att lärostoffet blir mer verkligt och konkret.

Resultat och analys visade att de flesta av de medverkande pedagogerna såg tidsbrist, pedagogbrist och elevgruppens storlek som svårigheter för att tillämpa utomhuspedagogik i undervisningen. Vi kan hålla med till en viss del när det gäller tidsbrist. Är man inte inne i arbetssättet så krävs det en del tid för planering då allt är nytt. Har man en lektion inomhus så vet du vilket material du har att tillgå, vilka möjligheter och begränsningar du har, och så vidare. Holmqvist (2011) skriver att det ställs höga krav på pedagogerna när de gör sina planeringar i en varierad undervisning. Utifrån VFU ser vi att elevgrupperna blir större och större, men ändå anställs inte fler pedagoger. Att ge sig ut med en elevgrupp kan medföra fler risker, såsom att eleverna till exempel vistas i trafiken. Därför kan vi förstå varför pedagoger drar sig för att tillämpa utomhuspedagogik då man som pedagog har ett stort ansvar för eleverna. Vi är övertygade om att mindre elevgrupper eller fler pedagoger skulle få fler pedagoger att arbeta med utomhuspedagogik. Samtliga medverkande pedagoger var positiva till utomhuspedagogik, men samtidigt visade det sig att det inte var så många som tillämpade det i sin undervisning. Ofta berodde detta på att svårigheterna belystes mer än att pedagogerna såg möjligheterna.

Något som framgick i studien var att det oftast var de nyexaminerade lärarna som bedrev utomhuspedagogik. Detta anser vi beror på att utbildningen under åren har byggts på olika innehåll. Vi kan se att tidigare läroplaner var mer inriktade på *hur* undervisningen skulle bedrivas, och att dagens läroplaner riktar sig mer på *vad* som ska läras och *vilka förmågor* som ska utvecklas. Detta måste lärarutbildningarna ta hänsyn till när de utformar utbildningen.

Vi anser därför att synen på utomhuspedagogik kan bero på *när* man tog sin examen. Oberoende på *när* man utbildade sig, så ser vi också att synen på utomhuspedagogik har att göra med *vilken* utbildning man gått. Resultat och analys visar att de pedagoger som är utbildade ämneslärare upplever utomhuspedagogik som mer eller mindre användbar beroende på vilket ämne pedagogen undervisar i. Bild, NO, matematik och idrott är ämnen som upplevs som lättast att integrera med utomhuspedagogik. Har det att göra med att man som pedagog upplever dessa ämnen som mer konkreta än jämfört med exempelvis SO? Det är kanske inte lika lätt att undervisa om andra världskriget utomhus då det inte finns mycket att relatera till, jämfört med matematikens geometri som finns naturligt i naturen. Vi upplever att lärare som arbetar i en och samma klass har större möjligheter till att tillämpa utomhuspedagogik, än jämfört med en ämneslärare som måste ta hänsyn till övriga inblandade lärare i klassen.

Skolans läge och den egna närmiljön tror vi är en betydande faktor för om pedagoger arbetar med utomhuspedagogik eller inte. Det visar sig i vår studie att pedagoger på den skolan med sämst möjligheter i sin närmiljö inte ser någon kunskapsvinst i att bedriva undervisningen utomhus på grund av den bristande närmiljön. Vi anser att om närmiljön är bristfällig så kan inte eleverna i samma utsträckning få uppleva stoffet i sin naturliga miljö, som exempelvis att lukta på en gran, vilket medför att alla sinnen inte involveras. Lisberg Jensen (2011) påpekar i sin forskning hur viktigt det är att pedagoger skapar möjligheter för naturkontakt med kvalitet åt barnen eftersom dagens samhälle blir mer och mer industrialiserat. Förr krävdes det att människan hade kunskaper om naturen och miljön (a.a.). Vi anser att det även idag är viktigt med kunskaper om naturen och miljön för att kunna skapa hållbar utveckling och bevara vår miljö. I vår studie poängteras hur elever lär sig att värna om och skapa intresse för miljön och att bli miljömedvetna, samt att detta med fördel skapas i en pedagogik utomhus. Vi ser hur betydande det är att elever vistas ute i miljön och får kunskaper om den då en del barn inte har den möjligheten att kunna vistas ute i naturen på sin fritid, men också för att samhället idag fungerar på så sätt att barn vistas större delen av sin tid i förskola och skola när föräldrarna arbetar. Pedagogen har i uppdrag att se till att elever uppnår kunskapskraven men också att stödja hemmen med att ansvara för elevens utveckling och fostran. Med detta i åtanke kan utomhuspedagogiken hjälpa pedagogerna att uppfylla en del av skolans uppdrag.

5.2.1 Slutsats

Utifrån resultat, analys och diskussion blir studiens slutsats att pedagoger uppfattar att utomhuspedagogiken bidrar till ett kreativt och lustfyllt lärande som har en positiv inverkan på individen. Om utomhuspedagogik används kontinuerligt i undervisningen medför det en variation i arbetssätt där elever får möjlighet att få uppleva med alla sina sinnen. Utomhuspedagogiken ses som ett bra komplement till inomhuspedagogiken. Utomhuspedagogiken skapar andra möjligheter för lärandet som kan vara svårt att uppnå inomhus. Pedagoger har en positiv inställning till utomhuspedagogik, men det är inte självklart att undervisningen har utomhuspedagogiska inslag trots denna positiva inställning. Orsaker till varför utomhuspedagogik inte är ett självklart inslag i undervisningen beror på brister när det gäller tid, personal, ekonomi och skolans tillgång till naturområden.

6. Sammanfattning

Nationellt Centrum för Utomhuspedagogik (NCU, 2012) definierar utomhuspedagogik: ”Utomhuspedagogik är ett förhållningssätt som syftar till lärande i växelspel mellan upplevelse och reflektion grundat på konkreta erfarenheter i autentiska situationer (NCU, 2012). I en studie gjord av Szczepanski & Dahlgren (2011) skulle de ta reda på vilken uppfattning pedagoger har på begreppet utomhuspedagogik. Det framgick att de intervjuade pedagogerna har olika uppfattning om begreppet utomhuspedagogik men att de är eniga om att utomhuspedagogiken har tydliga kopplingar till att vara en plats för lärandet där eleven upplever fenomen i sin rätta miljö, att utomhuspedagogik är ett objekt genom att den tillåter en att uppleva och erfara kunskaper med kroppen och materian i naturen och genom en metod som tillåter variation i undervisningen. Deras studie visade även hur pedagogerna påpekade kroppsrörelsens och sinnenas betydelse för lärandet. Det framkommer också i studien att pedagogerna lägger stort värde i förstahandserfarenheter, fysiska aktiviteter samt sinnesstimulans i utomhusmiljön. Vidare visar studien att undervisningen utomhus erbjuder olika sätt att lära genom att eleverna får upplevelser och deltar i konkreta aktiviteter. Elever lär sig på olika sätt och för att nå alla elevers behov så bör undervisningen planeras så att ett lärande i växelverkan mellan teori och praktik ger goda förutsättningar för ett lärande i alla ämnen. Författarna menar att den traditionella undervisningen inomhus bör kompletteras med pedagogik utomhus. Szczepanski och Dahlgrens studie visar även att kroppsrörelse främjar hälsan och livskvaliteten och att detta är ett skäl till att bedriva utomhuspedagogik (a.a.). Även Mårtensson, Jensen, Söderström & Öhman (2011) talar om naturmiljön som ett motmedel mot stress och menar att just stress är det mest omtalade i forskning kring naturkontakt sett ur ett hälsoperspektiv.

Enligt Szczepanski (2008) utgår lärande i den traditionella undervisningen ofta från texter, vilket medför ofta att en djupdimension förloras och att lärandet blir ytligt. I den traditionella undervisningen är det ofta texten som blir föremålet för inläringen snarare än innehållet i texten. Med en utomhuspedagogik som bygger på sinnlig erfarenhet är sannolikheten stor att lärandet också blir mera djupinriktat (a.a.). Mårtensson et al. (2011) poängterar att det är satsningar på naturkontakt i miljöerna på fritidshem, förskola och skola som skapar störst chans att nå flest barn, då det ju faktiskt är på fritidshem, förskola och skola som barnet överlag vistas mest under sin vakna tid.

Syftet med denna studie är att ta reda på hur pedagoger i de tidigare skolåldrarna på olika skolor ser på utomhuspedagogiska inslag i undervisningen. Vi vill ta reda på vilken inställning pedagoger har till utomhuspedagogik och *om*, och i så fall *hur*, det integreras i deras undervisning. Den drivande frågeställningen i vårt arbete lyder:

Hur uppfattas och integreras utomhuspedagogik av pedagoger i de tidigare skolåren?

För att belysa vårt syfte har vi använt oss av följande övergripande frågor:

- Hur arbetar pedagoger med utomhuspedagogik och vilka hinder eller svårigheter upplever pedagoger att utomhuspedagogiken medför?
- Hur uppfattar pedagoger skillnaden mellan ett lärande inomhus och ett utomhus?
- Vad har utomhuspedagogik för inverkan på elevers kunskapsutveckling?

Vår studie fokuseras kring hur pedagoger uppfattar utomhuspedagogik i undervisningen. För att ta reda på pedagogers uppfattning har vi valt att intervjua sju pedagoger från tre olika skolor, samt att genomföra enkätundersökningar på övriga lärare från dessa skolor. Totalt har vi fått in 18 besvarade enkäter av sammanlagt 27 utdelade enkäter.

Resultatet på vår studie visar att en del pedagoger arbetar kontinuerligt med utomhuspedagogiken, medan andra tillämpar det som ett avbrott från den vanliga undervisningen. Pedagoger använder utomhuspedagogik när ämnet och innehållet passar.

De hinder och svårigheter som framkommit från studien är tidsbrist, personalbrist, okunskap hos pedagoger, samt bristfällig närmiljö och ekonomi. Vidare framkom det att lärandet utomhus blir mer verklighetsanknutet och konkret. Eleverna får fler möjligheter att uppleva med alla sina sinnen utomhus vilket ses som positivt för svaga elever. Elevernas koncentration och motorik tränas och stärks i en miljö utomhus, vilket kan medföra att ett bättre lärande inomhus kan ske. Ett lärande i olika miljöer skapar variation i undervisningen vilket främjar individers olika inlärningsmöjligheter. Många pedagoger ansåg att elevers koncentration och motorik tränas och stärks i en miljö utomhus samt att de lär sig se mönster och samband och att värna om miljön. Eleverna blir också bättre problemlösare och kan lättare se vad uppgiften är.

Utifrån resultat, analys och diskussion blir studiens slutsats att pedagoger uppfattar att utomhuspedagogik bidrar till ett kreativt och lustfyllt lärande som har en positiv inverkan på individen. Om utomhuspedagogik används kontinuerligt i undervisningen medför det en variation i arbetssätt där elever får möjlighet att få uppleva med alla sina sinnen. Utomhuspedagogiken ses som ett bra komplement till inomhuspedagogiken. Utomhuspedagogiken skapar andra möjligheter för lärandet som kan vara svårt att uppnå inomhus.

7. Referenslista

Bjurwill, C. (2001). *A, B, C och D: vägledning för studenter som skriver akademiska uppsatser*. Lund: Studentlitteratur

Denscombe, M. (2009). *Forskningshandboken: för småskaliga forskningsprojekt inom samhällsvetenskaperna*. 2. uppl. Lund: Studentlitteratur

Dysthe, O. (1996). *Det flerstämmiga klassrummet: att skriva och samtala för att lära*. Lund: Studentlitteratur

Foran, A. (2005). The experience of pedagogic intensity in outdoor education. *Journal of Experiential Education*. 28 (2). Sid. 147-163

Tillgänglig från ERIC databas (2012-02-01)

Holmqvist, M (red.). (2011). *Skolan och läraruppdraget: att bli och vara lärare*. 1. uppl. Lund: Studentlitteratur

Lisberg Jensen, E. (2011). ”Humanekologiska perspektiv på barns naturkontakt”. Ingår i Mårtensson, F, Lisberg Jensen, E, Söderström, M & Öhman, J. (2011). *Den nyttiga utevistelsen? Forskningsperspektiv på naturkontaktens betydelse för barns hälsa och miljöengagemang*. Bromma: CM Gruppen AB, Naturvårdsverket 2011. Forskningsrapport 6407, januari 2011. Sid. 25 – 54 (Elektronisk) PDF-format

Tillgänglig: <http://www.naturvardsverket.se/Documents/publikationer6400/978-91-620-6407-5.pdf> (2012-02-01)

Lundegård, I, Wickman, P-O & Wohlin, A. (2004). *Utomhusdidaktik*. Lund: Studentlitteratur.

Mårtensson, F. (2011). "Miljöpsykologiska perspektiv på barns naturkontakt". Ingår i Mårtensson, F, Lisberg Jensen, E, Söderström, M & Öhman, J. (2011). *Den nyttiga utevistelsen? Forskningsperspektiv på naturkontaktens betydelse för barns hälsa och miljöengagemang*. Bromma: CM Gruppen AB, Naturvårdsverket 2011. Forskningsrapport 6407, januari 2011. Sid. 55 – 81 (Elektronisk) PDF-format

Tillgänglig: <http://www.naturvardsverket.se/Documents/publikationer6400/978-91-620-6407-5.pdf> (2012-02-01)

Mårtensson, F, Lisberg Jensen, E, Söderström, M & Öhman, J. (2011). *Den nyttiga utevistelsen? Forskningsperspektiv på naturkontaktens betydelse för barns hälsa och miljöengagemang*. Bromma: CM Gruppen AB, Naturvårdsverket 2011. Forskningsrapport 6407, januari 2011. (Elektronisk) PDF-format

Tillgänglig: <http://www.naturvardsverket.se/Documents/publikationer6400/978-91-620-6407-5.pdf> (2012-02-01)

Nationellt centrum för utomhuspedagogik (NCU)

<http://www.liu.se/ikk/ncu?l=sv> (2012-04-25)

Patel, R. & Davidsson, B. (2011). *Forskningsmetodikens grunder? Att planera, genomföra och rapportera en undersökning*. 4.uppl. Lund: Studentlitteratur

Strandberg, L. (2006). *Vygotskij i praktiken: bland plugghästar och fusklappar*. Stockholm: Norstedts akademiska förlag

Szczepanski, A. (2008). *Handlingsburen kunskap. Lärares uppfattningar om landskapet som lärandemiljö*. Linköping: Linköpings Universitet (Elektronisk) PDF-format

Tillgänglig: <http://www.avhandlingar.se/avhandling/a13d86cd72/> (2012-02-01)

Szczepanski, A, Malmer, K, Nelson, N & Dahlgren, L O. (2006). *Utomhuspedagogikens särart och möjligheter ur ett lärandeperspektiv. En interventionsstudie bland lärare i grundskolan*. Didaktisk Tidskrift, Vol. 16, No. 4. Jönköping: University Press (Elektronisk) PDF-format

Tillgänglig: <http://www.didaktisktidskrift.se/pdf/szczepanski.pdf> (2012-02-01)

Szczepanski, A & Dahlgren, L O. (2011). *Lärares uppfattningar av lärande och undervisning utomhus*. Didaktisk Tidskrift, Vol. 20, No. 1. Jönköping: University Press (Elektronisk) PDF-format

Tillgänglig: <http://www.didaktisktidskrift.se/AndersSzczepanskijan.pdf> (2012-02-01)

Säljö, R. (2000). *Lärande i praktiken: ett sociokulturellt perspektiv*. Stockholm: Prisma

Söderström, M. (2011). ”Medicinska perspektiv på barns naturkontakt”. Ingår i Mårtensson, F, Lisberg Jensen, E, Söderström, M & Öhman, J. (2011). *Den nyttiga utevistelsen? Forskningsperspektiv på naturkontaktens betydelse för barns hälsa och miljöengagemang*. Bromma: CM Gruppen AB, Naturvårdsverket 2011. Forskningsrapport 6407, januari 2011. Sid. 82 – 118 (Elektronisk) PDF-format

Tillgänglig: <http://www.naturvardsverket.se/Documents/publikationer6400/978-91-620-6407-5.pdf> (2012-02-01)

Vetenskapsrådet. (2002). *Forskningsetiska principer inom humanistisk-samhällsvetenskaplig forskning*. (Elektronisk) PDF-format

Tillgänglig:

http://www.vr.se/download/18.7f7bb63a11eb5b697f3800012802/forskningsetiska_principer_t_f_2002.pdf (2012-04-27)

Utbildningsdepartementet. (2011). *Läroplan för grundskolan, förskoleklassen och fritidshemmet* (Lgr 11). (Elektronisk) PDF-format

Tillgänglig: <http://www.skolverket.se/publikationer?id=2575> (2012-02-01)

Öhman, J. (2011). ”Pedagogiska perspektiv på barns naturkontakt”. Ingår i Mårtensson, F, Lisberg Jensen, E, Söderström, M & Öhman, J. (2011). *Den nyttiga utevistelsen? Forskningsperspektiv på naturkontaktens betydelse för barns hälsa och miljöengagemang*. Bromma: CM Gruppen AB, Naturvårdsverket 2011. Forskningsrapport 6407, januari 2011. Sid. 119 – 138 (Elektronisk) PDF-format

Tillgänglig: <http://www.naturvardsverket.se/Documents/publikationer6400/978-91-620-6407-5.pdf> (2012-02-01)

Bilaga 1

Intervju: Pedagogers syn på utomhuspedagogik

Notera:

kvinna/man, ålder

Bakgrundsfrågor:

- Hur länge har Du arbetat som pedagog?
- Vilken utbildning har Du gått?
- Vilka åldrar arbetar Du med?
- I vilka ämnen undervisar Du i?

Frågor gällande Utomhuspedagogik:

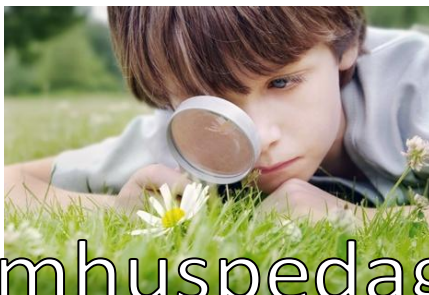
- Vad är utomhuspedagogik för Dig?
- Hur använder Du ett utomhuspedagogiskt perspektiv i undervisningen?
- Vad tror Du är skillnaden på lärandet utomhus och inomhus?
- Varför tycker Du att man ska variera undervisningsmiljön inomhus och utomhus eller Varför tycker Du inte att man ska variera undervisningsmiljön inomhus och utomhus?
- Hur tror Du elevers lärande påverkas av ett utomhuspedagogiskt undervisningsinnehåll?

- Vilka ämnen känner Du skulle kunna fungera bra/respektive mindre bra att kombinera med utomhuspedagogik, och Varför?
- Vilka hinder eller svårigheter tror Du får pedagoger att låta bli att tillämpa utomhuspedagogik i undervisningen?
- Vilka förändringar i er utemiljö skulle få Dig att vilja tillämpa utomhuspedagogik i undervisningen/eller förbättra möjligheterna till utomhuspedagogik i undervisningen?
- Har Du några övriga synpunkter kring utomhuspedagogik som du vill dela med Dig av?

Högskolan Kristianstad
291 88 Kristianstad
044-20 30 00
www.hkr.se

Enkätundersökning

Utomhuspedagogik

Våra namn är Emelie Furevi och Cecilia Lundberg, och vi går vår sista termin i lärarutbildningen på högskolan i Kristianstad. Som en sista uppgift i utbildningen ska vi skriva ett examensarbete som ska handla om hur pedagoger uppfattar utomhuspedagogik.

Bakgrunden till varför vi valt att fördjupa oss i utomhuspedagogik är dels för att vi gått specialkurser med inriktning på utomhuspedagogik, och dels för att vi under våra VFU-perioder (VFU = verksamhetsförlagd utbildning) uppmärksammat att elevers utbildningsår skiljer sig åt när det gäller användandet av utomhuspedagogik i pedagogers undervisning. Tanken med denna undersökning är att få en bild över pedagogers uppfattning av utomhuspedagogik, samt att ta reda på om pedagoger arbetar med utomhuspedagogiken, och *hur* de i så fall använder pedagogiken.

Vi ber er pedagoger för elever i årskurs F-6 på skolor runt om i kommunen, att delta i vår undersökning. Din och skolans medverkan kommer att vara anonym, och det är bara vi lärarkandidater som kommer få ta del av innehållet. Efter sammanställningen av undersökningen kommer enkäterna förstöras så att ingen kan komma åt innehållet i enkäterna. Ni svarar på frågorna och lägger enkäten i bifogat kuvert märkt ”*ENKÄTER*”, så att ingen obehörig kan läsa era svar. *Vi är tacksamma om ni lämnat in enkäten senast den 13 april.*

ER MEDVERKAN ÄR VIKTIG för vårt examensarbete ☺

Har ni frågor kontakta

Emelie Furevi EMFU0001@hkr.stud.se tel. 073- 7020379

Cecilia Lundberg CELU0011@hkr.stud.se tel. 073- 8413037

Tack på förhand! // Emelie och Cecilia

Enkätundersökning: Pedagogers syn på utomhuspedagogik

Jag är:

Kvinna:

Man:

Vilken utbildning har du gått?

Hur länge har du arbetat som pedagog?

Med vilka åldrar arbetar du med?

I vilka ämnen undervisar du i?

❖ *Vilken syn har du på utomhuspedagogik?*

❖ *Vilken syn på utomhuspedagogiken ger dig Lgr 11?*

❖ *Arbetar du med utomhuspedagogik i skolan? Om ja, på vilket sätt? Om nej, varför?*

❖ *Anser du att utomhuspedagogik påverkar elevers lärande? Om ja, på vilket sätt? Om nej, varför?*

❖ *Anser du att utompedagogik är bra för ämnesintegrering? Om ja, på vilket sätt? Om nej, varför?*

❖ *Vilka ämnen anser du är/skulle kunna vara bra respektive mindre bra att kombinera med utomhuspedagogik?*

❖ *Ser du några svårigheter eller hinder i er verksamhet med att tillämpa utomhuspedagogik?*

❖ *Finns det något som du skulle vilja förändra i er utemiljö?*

❖ *Övriga synpunkter kring utomhuspedagogik?*

